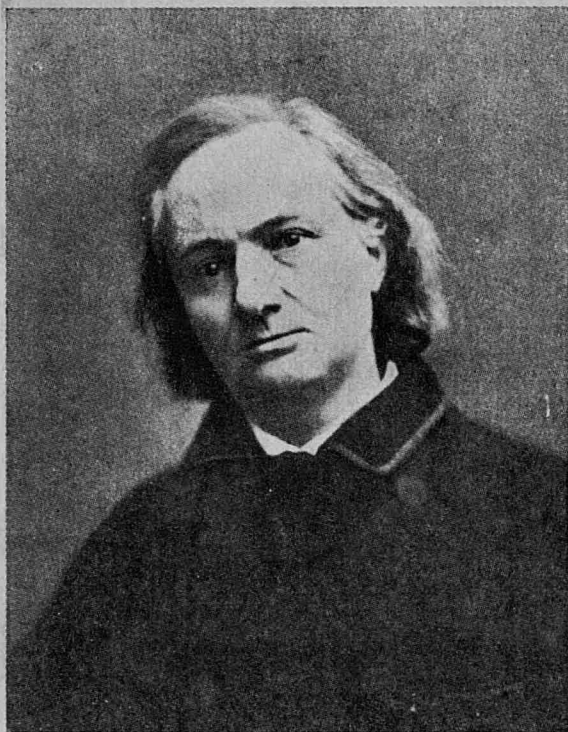


S T A M A T I A D



P A G I N I D I N
BAUDELAIRE

DESENURI - MANUSCRISE - AUTOGRAFE

www.dacoromanica.ro



PAGINI DIN BAUDELAIRE

AL. T. STAMATIAD

DIN TRAMBIȚE DE AUR	<i>Poeme</i>	Cartea Românească Ediția IV
<i>Operă premiată de Soc. Scriit. Români 1931</i>		
MARGARITARE NEGRE	<i>Poeme</i>	Cartea Românească Ediția II
PE DRUMUL DAMASCULUI	<i>Poeme religioase</i>	Cartea Românească Ediția II
<i>Operă premiată de Ministerul Artelor 1923</i>		
<i>și de Academia Română 1924</i>		
POEZII	<i>Pagini alese</i>	Casa Școalelor
<i>Operă premiată de Academia Română 1926</i>		
CETATEA CU PORȚILE		Cultura Românească Ediția II
INCHISE	<i>Parabole</i>	
<i>Operă premiată de Soc. Scriit. Români 1922</i>		
CAȚIVA SCRITORI	<i>Note critice</i>	Biblioteca Semănătorul Arad
<i>Goga—Petică—Săvescu—Maeterlinck</i>		
FEMEILE CIUDATE	<i>Piesă într'un act</i>	Biblioteca Teatrului de Măine Ediția V
<i>în colaborare cu C. Riuleț</i>		
POEMELE ÎN PROZĂ ALE LUI CH. BAUDELAIRE	<i>Traducere</i>	Biblioteca Universală Ediția III
SUFLETUL LUI BAUDELAIRE	<i>Culegere și traducere</i>	Salonul Literar Arad
<i>Cugetări și paradoxe</i>		
CICLUL MORTEI DE M. MAETERLINCK	<i>Traducere</i>	Cultura Națională Ediția II
<i>Interior—Oaspetele nepoftit—Orbii</i>		
POEMELE ÎN PROZĂ ALE LUI O. WILDE	<i>Traducere</i>	Cultura Românească Ediția II
CATRENELE LUI OMAR KHAYYAM	<i>Traducere</i>	Cartea Românească
<i>Cu o notiță introductivă, note și lămuriri</i>		
DIN POEZIILE LUI LI PO	<i>Traducere</i>	Socec
SALONUL LITERAR	<i>Revistă lunară</i>	Arad
<i>Mart 1925—Mai 1926</i>		

V O R A P A R E A

PEISAGII SENTIMENTALE	<i>Poeme</i>
POEZIA CHINEZĂ	<i>Antologie</i>

P A G I N I D I N
BAUDELAIRE

CUGETĂRI ȘI IMPRESII
POEME ÎN PROZĂ

TRADUCERE DE
AL. T. STAMATIAD

DESENURI — MANUSCRISE — AUTOGRAFE



EDITURA „ADEVERUL” S. A. — BUCUREȘTI

POEME IN PROZA



BAUDELAIRE — Autoportret

LUI ARSENE HOUSSAYE

Scumpul meu amic, îți trimet o mică lucrare despre care nu s'ar putea spune—decât săvârșind o nedreptate — că n'are nici coadă nici cap, fiindcă, dimpotrivă, e în acelaș timp cap și coadă, alternativ și reciproc. Gândește-te, te rog, ce minunat prilej ne oferă această combinație, ție, mie și cititorului. Putem să întrerupem unde voim, eu reveria mea, tu manuscrisul, cititorul lectura sa; căci voința îndărătnică a acestuia eu n'o leg de-o intrigă nesfârșită și factice. Smulge o vertebră, și cele două bucăți

ale acestei întortochiate fantazii se vor uni fără greutate. Ciopârțește-o în nenumărate fragmente, și vei vedea că fiecare poate să trăească a parte. În speranță că unele din aceste crâmpEE vor fi destul de vii ca să-ți placă și să te distreze, îndrăsnesc să-ți deduc șarpele întreg.

Și-acum o mică spovedanie. Răsfoind, pentru a douazecea oară cel puțin, faimosul Gaspard de la Nuit al lui Aloysius Bertrand mi-a venit ideea să încerc ceva analog, și să aplic la descrierea vieții moderne, sau mai de grabă a unei vieți moderne și abstracte, procedeul pe care el îl aplicase la descrierea vieții din trecut, de un pitoresc așa de straniu.

Cine e acela dintre noi care să nu fi visat, în zilele sale de ambiție, minunea unei proze poetice și muzicale care să traducă mișcările lirice ale sufletului, ondulările reveriei, și tresăririle conștiinței?

Și acest ideal obsedant naște mai ales din frecventarea marilor orașe și din încrucișarea numeroaselor lor raporturi. Tu însuși, scumpul meu amic, n'ai încercat să traduci printr'un cântec strigătul strident al Geamgiului, și să exprimi printr'o proză lirică

toate dezolantele sugestii pe care acest strigăt le trimete până sus la mansarde?

Dar, ca să spun adevărul, mă tem că gelozia nu mi-a fost cu noroc. Indată ce m'am apucat de lucru, mi-am dat sama nu numai că rămâneam foarte departe de misteriosul și de strălucitorul meu model, dar că făceam ceva (dacă aceasta se poate numi ceva) cu totul diferit, întâmplare de care oricare altul afară de mine s'ar fi mândrit fără'ndoială, dar care nu poate decât să umilească adânc un spirit care privește ca cea mai mare onoare a poetului să îndeplinească întocmai ceea-ce și-a propus să facă.

Cu dragoste

C. B.

LUI
OVID DENSUSIANU
INCHIN
ACESTE PAGINI
A. T. S.
1912

Portul

Nu-i nici un loc mai încântător pentru un suflet obosit de sbuciumul vieții decât un port. Nemărginirea cerului, arhitectura nestatornică a norilor, culoarea schimbătoare a mării, schinteierea farurilor, toate sunt ca o prismă minunată de potrivită să 'ncânte ochii fără să-i obosească vreodată. Formele svelte ale corăbiilor, cu atâtea și-atâtea pânze și catarge, pe care mișcarea valurilor le leagănă armonios, parcă sunt făcute într'adins să 'ntreție 'n suflet dorul ritmului și-al frumosului. Și, afară de acea-

sta, mai e un fel de plăcere misterioasă și aristocratică pentru cel ce nu mai are nici curiozitate nici ambiție, să contemple, întins pe terasă, sau rezemat de marginea digului, tot sbuciumul acelor care pleacă și-al acelor care se întorc, al acelor care au încă puterea de a voi, dorul de a călători sau de a se îmbogăți.

Oriunde, oriunde...

Viața aceasta e un spital în care fiecare bolnav e chinuit de dorul să-și schimbe patul. Unul ar vrea să sufere lângă sobă, altul crede că s'ar însănătoși lângă fereastră.

Eu unul cred că m'aș simți bine tocmai acolo unde nu sunt, și despre acest lucru stau veșnic de vorbă cu sufletul meu.

„Spune-mi, suflete, sărmame suflet îmbătrânit, ce-ai zice dac'am locui în Lisabona? Acolo fiind cald, te vei răsfăța la soare ca o șopârlă. Orașul e pe țărmul mă-

rei; se spune că-i zidit în marmură și că poporul urăște într'atâta vegetația, încât smulge toți copacii. Iată un peisaj după gustul tău; un peisaj alcătuit din lumină și din piatră, și din apă ca să le oglindească!”.

Sufletul meu nu răspunse.

„Fiindcă iubești atât de mult liniștea și totuși îți place să privești viața, vrei să ne ducem și să rămânem în Olanda, acest pământ al făgăduinței? Poate că-ți va prii această țară a cărei imagine ai admirat-o de-atâtea ori în muzee. Dar ce-ai zice de Rotterdam, tu care iubești pădurile de cataracte și corăbiile legate de stâlpii caselor?”.

Sufletul meu tăcu.

„Poate ți-ar surâde mai mult Batavia? Acolo vom găsi spiritul Europei unit cu frumusețea tropicală”.

Nici un cuvânt. — Să fi murit sufletul meu?

„Ai ajuns oare în așa hal de amortire încât să nu-ți mai placă nimic alt ceva decât durerea în care trăești? Dacă e așa, să fugim spre țările asemănătoare morței. — Ne-am înțeles, sărmane suflet! Să fugim spre Torneo. Să fugim și mai departe, spre

cel mai depărtat țărm al mării Baltice; și dacă s'o putea, și mai departe încă; să ne așezăm la Pol. Acolo soarele abia dacă atinge pământul, și înceata trecere de la lumină la noapte omoară varietatea și mărește monotonia, această soră a neantului. Acolo, ne vom putea cufunda luni de zile în întuneric, în vreme ce aurorele boreale ne vor mângâia, din când în când, cu jerbele lor roze, — reflexele unui foc de artificiu al Infernului!”.

Însfârșit, sufletul meu izbucni și-mi strigă ca un sfătuitor cuminte: „Oriunde! oriunde! numai să fugim din această lume!”.

Geamgiul

Sunt unele firi visătoare, improprii pentru orice acțiune și care, cu toate acestea, sub imboldul unei puteri misterioase și necunoscute, sunt în stare uneori să săvârșească fapte cu o iuțeală de care ele înseși nu s'ar fi crezut capabile.

Astfel se întâmplă că tocmai acei oameni care se 'nvârtesc ceasuri întregi în jurul casei lor și nu 'ndrăznesc să intre de teamă că poate îi așteaptă vre-o veste rea, sau acei care sunt în stare să păstreze mai multe zile o scrisoare fără s'o deschidă, sau

însfârșit acei cari nu se hotărăsc decât după șase luni să 'nceapă ceea-ce ar fi trebuit să fie 'ndeplinit de mai bine de un an, — câte-odată, împinși de o putere de neînvins, să-vârșesc fapte cu repeziciunea unei săgeți scăpată din arc. Moraliștii și medicii, care se laudă că știu totul, nu pot să-și explice cum niște oameni indolenți și visători și care nu sunt în stare să 'ndeplinească lucrurile cele mai simple și mai trebuincioase, în anumite clipe au atâta curaj încât să-vârșesc faptele cele mai absurde și mai primejdioase.

Unul din prietenii mei, cel mai pașnic visător din câți mi-a fost dat să 'ntâlnesc vreodată, într'o zi a dat foc unei păduri, pentru ca să vadă, spunea dânsul, dacă 'n-tr'adevăr focul se va 'ntinde tot așa de repede după cum se spune de obicei. De zece ori în șir, încercarea nu izbuti; a unsprezecea oară însă, ea întrecu toate așteptările.

Un altul și-a aprins țigara lângă un butoi cu benzină, *ca să vadă ce se va întâmpla, ca să-și încerce ursita*, ca să cunoască frigurile groazei, ca să-și omoare timpul, ca să se distreze.

Însfârșit un altul, sfios din cale-afară,

atât de sfios că pleca privirea chiar în fața bărbaților, atât de sfios că trebuia să se'nvingă pe sine ca să intre într'o cafenea, odată a sărit de gâtul unui bătrân care trecea pe lângă dânsul și l-a îmbrățișat cu 'nflăcărare în fața mulțimei îmmărmurite.

De multe ori am căzut și eu pradă acestor crize și avânturi ciudate, care mă fac să cred că niște Demoni se furișează în noi și ne silesc să 'ndeplinim dorințele lor cele mai nesocotite.

Intr'o dimineață m'am sculat trist și obosit, dar cu o dorință ne 'nfrântă de-a săvârși o faptă mare, neobișnuită, — și, deschisei fereastra.

Cea dintâi ființă pe care o zării în stradă fu un geamgiu, al cărui strigăt ascuțit și supărător pătrundea până la mine prin atmosfera grea și murdară a orașului. La vederea lui m'a cuprins o ură ne'mpăcată, ură pe care mi-ar fi cu neputință să v'o explic.

— „Hei, geamgiule, hei!”, îi strigai eu, „vino sus”. În aceeaș clipă, tresărind de bucurie, mă gândeam că odaia mea fiind la al șaselea etaj și totodată scara fiind foarte strâmtă, geamgiul de-abia va putea

să urce atâtea trepte și mai mult ca sigur că-și va sparge geamurile de vre-un colț al scării.

Insfârșit, iată-l ajuns în odaia mea: numai decât începui să cercetez cu de-amănuntul toate geamurile și după ce isprăvii, îi zisei: „—Cum? dumneata n'ai geamuri colorate? geamuri roze, roșii, albastre, geamuri magice? Nerușinatule! și îndrăznești să vinzi prin mahalalele sărace, fără să ai măcar geamuri prin care privind să ni se pară viața frumoasă!”. Și-l îmbrâncii pe scară, — geamgiul era cât pe-acți să vie deaberbeleacul și coborî bombănind.

Intrai repede în odaie și punând mâna pe un ghiveci cu flori, ieșii în balcon; peste câteva clipe omul arătându-se iarăși, lăsa ușor să cadă greutatea mea drept pe marfa geamgiului. Ghiveciul îl izbi cu atâta putere încât îl răsturnă la pământ: toate geamurile se sparseră făcând un sgomot tot așa de răsunător ca și un palat de cristal sfărâmat de trăsnet.

Și, nebun de bucurie, îi strigai de sus:

„Altădată să ai geamuri prin care privind să ni se pară viața frumoasă!”.

Streinul

Streinule, pe cine iubești mai mult, răspunde-mi: pe tatăl, pe mama, pe sora sau pe fratele tău?

— N'am nici tată, nici mamă, nici soră, nici frate.

— Atunci, poate-ți iubești prietenii?

— Rostești un cuvânt al cărui înțeles mi-a rămas până astăzi necunoscut.

— Fără 'ndoială, atunci îți iubești țara?

— Nici n'am auzit de ea.

— Poate iubești frumusețea?

— Aș iubi-o cu dragă inimă, dac'ar fi nemuritoare.

— Poate aurul?

— Il urăsc precum tu urăști pe Dumnezeu.

— Ei bine, atunci ce iubești, streinule ciudat?

— Imi plac norii... norii care pribegesc pe cer... minunații nori!

Mulțimea

Nu e dat orîșicui să se cufunde în mulțime: a înțelege mulțimea e o artă; și singur numai acela poate să se 'nfrățească cu ea, în paguba neamului omenesc, căruia în leagăn ursitoarele i-au sorocit: darul travestirei și-al măștei, ura împotriva aceleiaș locuințe și patima călătoriilor.

Mulțime, singurătate: cuvinte pe care poetul mare și fecund le poate înlocui unul prin altul. Cine nu știe să dea viață singurătății, nu știe nici să fie singur într'o mulțime grăbită.

Poetul se bucură de-acest dar neasemuit, că poate după placul lui să fie când el, când altul. Ca și acele suflete rătăcitoare care caută un corp, el se 'ntrupează, ori de câte ori vrea, în ființa fiecăruia. Pentru el singur, totul e cu putință; și dacă unele lucruri par că-i sunt protivnice, înseamnă că pentru dânsul n'au nici un preț.

Acel ce se plimbă de obicei singur și gânditor își creează o beție neobișnuită din această înfrățire obștească. Acel ce poate să se-amestece ușor cu mulțimea va simți bucurii amefitoare, pe care egoistul și leneșul, unul închis ca un cufăr, celălalt ca o carapace, nu le vor cunoaște niciodată. El îmbrățișează, ca și cum ar fi ale sale, toate 'ndeletnicirile, toate bucuriile și toate nefericirile pe care întâmplarea i le scoate în cale.

Ceea-ce oamenii numesc iubire e cu mult mai prejos, mai mărginit și mai neînsemnat, față de-această bucurie nespusă, de-această sfântă pogorîre a sufletului care se dă întreg — poezie și bunătate — neprevăzutului ce se ivește, necunoscutului care trece.

E bine să le aduci aminte câteodată fe-

riciților din această lume, și aceasta numai ca să le umilești o clipă trufia lor nemărginită, că sunt fericiri mai presus, mai mari și mai alese decât ale lor. Intemeetorii de colonii, apostolii popoarelor, misionarii exilați la marginile lumii, cunosc fără 'ndoială ceva din aceste bucurii tainice și-amețitoare; și, în sânul marei familii creată prin geniul lor, desigur că trebuie să surâdă câteodată când se știu plânși pentru soarta lor atât de furtunoasă și pentru viața lor atât de cumpătată.

Am și ajuns !

De sute de ori soarele se ridicase pe cer, strălucitor sau posomorît, din câmpul nemărginit al mării ale cărei margini ai iluzia că le zărești; de sute de ori soarele se culcase, schinteietor sau posomorît, înfășurat în pânzele nesfârșite ale serei. De sute de zile pluteam între cer și apă, de sute de nopți numai stelele ne țineau tovărășie. Și fiecare dintre călători gemea și murmură. Ai fi zis c'apropierea pământului îi îngrozea ca teama de moarte. „Când oare”, spuneau dâșii, „vom putea să dormim ne-

sguduiți și neturburați de valurile și vânturile nemărginitei mări? Când oare ne vom putea odihni într'un jeț nemișcat, ca de piatră?"

Erau unii care se gândeau la căminul lor, la femeile lor necredincioase și ursuze, la copiii lor nebunatici și svăpăiați. Toți așteptau cu atâta nerăbdare, cu atâta suferință, ivirea uscatului, care era încă departe, încât, odată ajunși, sunt sigur c'ar fi mâncat iarbă cu mai multă poftă decât vitele.

Insfârșit țărmurile se zăriră; și văzurăm, apropiindu-ne, că era o țară bogată, încântătoare. Simfonia vieții aici își desfășura notele în acorduri ușoare, stinse și tremurătoare, iar de pe coastele acestei țări, plină de grădini și pășuni, venea — până la noi — un adormitor parfum de flori și de fructe.

Și'ndată toți se'nveseliră, certurile fură uitate, duelurile hotărâte în ajun șterse din minte, patimile sugrumate, și toți se simțiră ca niște frați.

Numai eu singur eram trist, ne'nchipuit de trist. Asemenea unui preot căruia i s'ar fi luat harul, nu puteam, fără o sfâșietoare

amărăciune, să mă despart de-această mare atât de înspăimântătoare și totuși atât de ispititoare, de-această mare veșnic aceeași și totuși cu sute de mii de fețe, și care prin sbuciumul ei, prin urletele ei, prin valurile ei uriașe, prin priveliștile ei încântătoare, prin mlădierile și cântecele ei, părea că oglindește luptele, agonia și extazul celor care au trăit, care trăesc și care vor trăi!

Și luându-mi rămas bun dela această neasemuită frumusețe, mă simțeam zdrobit de moarte; și iată de ce, atunci când tovarășii mei ziseră: „Insfârșit!”, eu nu putui să strig decât: „Am și ajuns?”.

Și cu toate acestea era pământul, pământul cu sgomotele lui, cu pasiunile lui, cu mângâierile lui, cu sărbătorile lui; era o țară bogată și încântătoare, plină de făgăduinți, care ne'nvăluia într'un tainic parfum de trandafiri și de mosc, și'n care simfonia vieții își desfășura notele în acorduri ușoare ca o mângâiere.

Idealul

Am cunoscut o femeie pe care o chema Benedicta, care răspândea farmec în jurul ei, și 'n ai cărei ochi strălucea dorința mărire, frumuseței, gloriei și-a tot ce te face să crezi în nemurire.

Dar această copilă era prea frumoasă ca să-i fie dat să trăească; așa că muri câteva zile după ce-am cunoscut-o, și chiar eu am îngropat-o, într'o zi când primăvara își răspândea parfumul până și prin cimitire. Eu am îngropat-o, închisă bine într'un sicriu

de lemn mirositor și trainic ca și lădițele din India.

Și cum priveam țintă locul în care era ascunsă comoara mea, văzui deodată o mică ființă care semăna într'un chip straniu cu moarta, și care, călcând cu picioarele pământul proaspăt, cu-o violență isterică și ciudată, spunea râzând: „Eu sunt, adevărata Benedicta! Sunt o mare ticăloasă! Și ca pedeapsă pentru nebunia și orbirea ta, mă vei iubi așa cum sunt!”.

Însă eu, furios, i-am răspuns: „Nu, nu!”. Și ca să 'ntăresc și mai bine spusele mele, am bătut în pământ cu piciorul așa de tare, încât mi s'a 'nfundat până la genunchi în mormântul proaspăt, și 'n tocmai ca un lup prins în laț, am rămas c'un picior, poate pentru totdeauna, în groapa Idealului.

Ceasornicul

Chinezii știu câte ceasuri sunt privind în ochii pisicilor.

Intr'o zi un misionar, plimbându-se prin împrejurimile Nankinului, băgă de samă că și-a uitat ceasornicul acasă și'ntrebă pe un băețș câte ceasuri sunt.

Ștregarul din Imperiul ceresc se codi o clipă; apoi, răsgândindu-se, îi răspunse : „Am să-ți spun îndată”. Nu trecu mult și copilul reapăru, ținând în brațe un motan mare, pe care privindu-l — după cum se spune — drept în lumina ochilor, răspunse

numai decât: „Sunt douăsprezece ceasuri fără un sfert”. Intr’adevăr așa era.

Tot așa mi se’ntâmplă și mie, dacă m’a-propii de frumoasa mea Felină — al cărei nume e așa de potrivit și care totodată e podoaba sexului ei, mândria inimei mele și parfumul spiritului meu — fie că e noapte, fie că e ziua, în plină lumină sau în întuneric de nepătruns, în adâncul ochilor ei încântători văd totdeauna ora deslușit, totdeauna aceeaș, o oră vastă, solemnă, nemărginită ca spațiul, fără subîmpărțiri de minute și de secunde, — o oră neclintită care nu e ’nsemnată pe nici un orologiu, și totuși ușoară ca un suspin și repede ca o aruncătură de ochi.

Și dacă vre-un nepoftit ar veni să mă turbure tocmai în clipa când privirea mi se odihnește pe cadranul acesta mângâietor, dacă vre-un Demon al întâmplărei ar veni să mă ’ntrebe: „Ce tot te uiți în ochii acestei ființe, muritor rătăcit și netrebnic? Oare privindu-i poți să vezi ce oră e?”, — i-aș răspunde fără șovăire: „Da, văd ce oră e; e Veșnicia!”.

Visurile

Pe când se plimba odată printr'un mare parc singuratic, își zicea: „Ce bine i-ar sta într'un costum de gală, încărcat și pompos, scoborînd — într'o seară frumoasă—treptele de marmură ale unui palat cu întinse peluze și basinuri! Căci, fără'ndoială, ea are aerul unei prințese”.

Mai târziu, trecând pe-o stradă, intră într'un magazin de tablouri și găsim într'un carton o estampă reprezentând un peisaj tropical, își zise: „Pentru nimic în lume n'aș vrea să locuiesc cu iubita mea într'un palat. În el n'am fi *ca la noi acasă*.”

Și-apoi, pe zidurile lui încrustate cu aur n'ai putea găsi un singur loc unde să-i așezi chipul, iar în galeriile-i solemne n'ai putea afla un singur colț în care să te simți cu adevărat bine. Hotărît, în *acest peisaj* ar trebui să trăesc cu iubita mea”.

Și, tot cercetând cu privirea amănuntele tabloului, își zicea: „Ce bine ar fi să am pe țărmul mării o căsuță de lemn, înconjurată de arbori ciudați și strălucitori ale căror nume le-am uitat..., aerul să fie plin de o mireasmă îmbătătoare, nedeslușită..., în căsuță să plutească un puternic parfum de trandafiri și de mosc..., mai departe, la spatele micii noastre grădini, catarge legănate de frământarea valurilor..., iar împrejurul nostru, dincolo de odaia plină de-o lumină trandafirie, cernută de storuri, împodobită cu mătăsuri noi și cu flori minunate, cu scaune rare dintr'un lemn greu și negricios (pe care ea s'ar odihni atât de liniștită, fumând tutun amestecat cu puțin opium, în timp ce o sclavă i-ar face vânt cu evantaliul), și dincolo de verandă, ce bine ar fi s'aud ciripitul păsărelelor beate de lumină, și murmurul micilor negrese... iar noaptea, ce bine ar fi să-mi ție tovărășie visurilor plângătorul cântec al arborilor

soptitori, al melancolicilor casuarini! Da, într'adevăr, *acesta* e decorul pe care-l căutam. Ce-mi trebuie un palat?"

Ieșind din magazin, și apucând pe-o șosea care ducea afară din oraș, zări un han curățel, iar la una din ferestrele lui — împodobită cu perdele de indiană cadrilată — două fețe zâmbitoare. Și numai decât își zise: „Mare vagabond trebuie să-mi fie gândul ca s'alerge atât de departe când ceea-ce caută e-atât de aproape de mine. Plăcerea și fericirea le poți găsi în cel dintâi han, în hanul întâmplărei, așa de prielnic pentru desfătări. Dacă găsești acolo o odaie bine încălzită, o masă curată, un prânz bunice, un vin tare, un pat larg cu cearceafuri cam aspre, dar albe ca zăpada, — ce-ți trebuie mai mult?

Și spre seară, întorcându-se acasă, la acea oră, când gândurile nu mai sunt înăbușite de zgomotele vieții zilnice, își zise: „Am avut astăzi, în vis, trei locuințe care mi-au plăcut deopotrivă. Pentru ce să rătăcesc veșnic, când sufletul meu călătorește așa de ușor? Și la ce bun să-ți îndeplinești visurile, când e destul să visezi ca să fii fericit?"

Bătrânul saltimbanc

Pretulindeni se răsfăța, se revărsa, che-
fua poporul liber și fără nici o grijă, Era
una din acele sărbători pe care saltimban-
cii, scamatorii, împlânzitorii de fiare, vân-
zătorii ambulanți, o așteaptă cu nerăbdare
și'n care-și pun nădejdea că-și vor scoate
paguba din cursul anului.

În aceste zile îmi pare că poporul uită
totul; nevoile și truda, și că se aseamănă cu
copiii. Pentru școlari e o zi de vacanță, e
bucuria c'au scăpat de școală douăzeci și
patru de ore. Pentru oameni e un armis-
titiu încheiat cu puterile răufăcătoare ale

vieței, un repaos în încordarea și'n lupta universală.

Însuși omul de lume, însuși savantul scapă cu greu de înrâurirea acestei sărbători populare. Cât despre mine, ca ori ce adevărat Parizian, nu pierd niciodată prilejul să trec în revistă toate băcăile care se răsfăță în aceste zile de sărbătoare și care, de data aceasta, parcă se 'ntreceau în miorlăituri, strigăte și zbierete, într-un amestec de țipete, de pocnituri și de explozii de artificii. Paiatele și clownii își schimonosau fețele sbârcite și 'nnegrite de vânt și de soare, și făceau — cu 'ndrăsneala comedianților siguri de efectele lor — spirite și glume de un comic adevărat și puternic ca acela al lui Molière. Luptătorii, mândri de puterea lor, cu fruntea 'ngustă și cu capul mic, ca orangutanii, se grozăveau în tricourile spălate'n ajun pentru reprezentație. Dănțuitoarele, frumoase ca niște zâne sau ca niște crăieșe, săreau și se'nvârteau în lumina felinarelor care le poalea fustele, făcându-le să schinteieze.

Totul nu era decât lumină, praf, țipete, veselie și sgomot; unii risipeau, alții câștigau, și unii și alții deopotrivă de voioși.

Copiii se agăţau de rochia mamei să le cumpere zaharicale, sau se rugau de tatăl lor să-i ia în braţe ca să vadă mai bine vre-un scamator strălucitor ca un zeu. Şi pretutindeni plutia, înnăbuşind toate parfurmurile, un miros de friptură care era ca tămâia acestei sărbători.

Departe, la capătul şirului de bărăci, retras de bunăvoie — ca şi cum ar fi fost umilit de toate aceste splendori — un nenorocit de saltimbanc, încovoiat, bătrân, hodorogit, o ruină de om, se sprijinea de unul din stâlpii magherniţei sale; o magherniţă mai sărăcăcioasă decât aceea a celui mai netrebnic sălbatic, şi'n care două mucuri de lumânări de seu, şi acelea picurând şi fumegând, parcă erau prea mult ca s'o lumineze.

Pretutindeni veselie, câştig şi desfrâu; pretutindeni siguranţa zilei de mâine; pretutindeni izbucnirea înfrigurată a vieţii. Aici, dimpotrivă, sărăcia cumplită, sărăcia în zdrenţe de împărat. Nenorocitul nu râdea, nu plângea, nu juca, nu striga; nu cânta nici un cântec, nici vesel nici jalnic; nu se ruga de nimeni. Era mut şi nemişcat. Soarta lui se 'mplinise.

Dar ce privire adâncă, de neuitat, plimba peste mulțime și peste lumina felinarelor al căror val tremurător se oprea la câțiva pași de respingătoarea lui sărăcie! M'am simțit strâns de gât de mâna groaznică a isteriei, iar privirile parcă mi-erău jignite de lacrimile care nu voiau să curgă.

Ce era de făcut? La ce bun să 'ntreb pe acest nenorocit ce lucru ciudat sau ce minune avea de arătat, în dosul perdelei lui petecite, în acel întuneric desgustător? La drept vorbind, nu 'ndrăzneam să-l întreb: și chiar dacă pricina sfiei mele v'ar face să râdeți, vă voi mărturisi că mi-era teamă să nu-l umilesc. Insfârșit, tocmai când mă hotărîsem să-i las în treacăt câțiva gologani pe tarabă, nădăjduind că-mi va ghi-ci gândul, un val uriaș de mulțime m'aruncă departe de dânsul.

Și 'ntorcându-mi privirea înapoi — urmărit de-această vedenie — căutai să-mi analizez durerea neașteptată, și-mi zisei: iată icoana bătrânului scriitor care a supraviețuit generației al cărei desfătător strălucit a fost; a bătrânului poet fără prieteni, fără familie, fără copii, înjosit de să-

răcie și de nerecunoștința oamenilor, și'n a
cărui baracă lumea schimbătoare nu mai
vrea să intre!



B A U D E L A I R E — D e s e n

Ferestrele

Cine privește printr'o fereastră deschisă, niciodată nu vede atâtea lucruri ca acel care privește printr'o fereastră închisă. Nimic nu-i mai adânc, mai misterios, mai fermecător, mai posomorît, mai strălucitor, ca o fereastră luminată de-o candelă. Ceea ce poți vedea la lumina zilei e totdeauna mai puțin atrăgător decât ceea-ce se petrece în dosul unei ferestre. Indărătul acestui ochi întunecat sau luminos viața trăește, suferă și visează.

Departe, peste valurile de acoperișuri, la

o fereastră, am zărit o femeie în vârstă, îmbătrânită înainte de vreme, săracă, veșnic lucrând, și care niciodată nu ieșea din casă. Și privindu-i în fiecare zi — cu luare aminte — hainele, fiecare gest, fiecare amănunt, am izbutit să văd a avea toată viața acestei femei, sau mai bine zis povestea vieții ei, pe care uneori mi-o povestesc mie însumi plângând.

Dacă ar fi fost un biet bătrân, aș fi putut să văd tot așa de limpede și viața lui.

Și'n fiecare seară adorm mândru că trăesc și sufăr durerile altora.

Poate îmi veți spune: „Ești sigur că povestea acestei vieți e-adevărată?”. Ce-mi pasă care-i adevărul, odată ce el m'ajută să trăesc, să simt ceea-ce sunt, să simt că trăesc?

Țintașul dibaci

Pe când trăsura străbătea pădurea, dânsul o opri în apropierea unui tir, spunând că i-ar face mare plăcere să tragă câteva gloanțe ca să *ucidă* Timpul. A ucide pe-acest monstru nu-i oare cea mai obișnuită, cea mai de căpetenie îndeletnicire a fiecăruia? — Și dădu brațul cu galanterie scumpei, încântătoarei și nesuferitei sale soții, acestei misterioase femei căreia îi datorează atâtea plăceri, atâtea dureri și poate chiar o bună parte din geniul său.

Mai multe gloanțe se duseră'n vânt, u-

nul din ele se înfipse chiar în tavan, și fiindcă răpitoarea ființă râdea nebunește, bătându-și joc de stângăcia soțului său, acesta se 'ntoarse deodată spre ea și-i zise: „Uită-te la păpușa aceea de jos, la dreapta, care stă cu nasul în vânt și are un aer atât de mândru. Ei bine, scumpul meu înger, *îmi închipuesc că ești tu*”. Și 'nchizând ochii, apăsă pe trăgaci. Capul păpușei sbură.

Atunci, înclinându-se în fața scumpei, încântătoarei și nesuferitei sale soții, în fața inevitabilei și nemiloasei lui Muze, și sărutându-i respectuos mâna, adăogă: „Ah! scumpul meu înger, cât de mult trebuie să-ți mulțumesc că mi-ai dat prilejul să fiu îndemânatic!”.

Prăjitura

Călătoream. Priveliștea care se desfășura înaintea ochilor mei era de-o măreție și de-o frumusețe fără seamăn. Gândurile mele plutiau tot așa de ușor ca și aerul; ura și dragostea josnică îmi apăreau tot așa de depărtate ca și norii ce se rostogoleau, în fundul prăpastiei, la picioarele mele; sufletul îmi părea tot așa de vast și de curat ca și bolta cerului care mă'nvăluia; amintirile lucrurilor pământești pătrundeau în inima mea din ce în ce mai rar, din ce în ce mai stins, ca dangătul clo-

potului dela gâtul vitelor ce pășteau departe, foarte departe, pe coasta unui munte. Deasupra micului lac, negru pe cât era de adânc, trecea din când în când umbra unui nor, ca răsfrângerea mântiei unui uriaș ce s'ar plimba prin văzduh. Și mi-aduc aminte că acea senzație solemnă și neobișnuită îmi umplea inima de-o bucurie amestecată cu teamă. Intr'un cuvânt, mă simțeam, grație frumuseței de care eram înconjurat, împăcat cu mine însumi și cu universul; mai mult decât atâta, legănat de visuri și de uitare, aș fi fost în stare să dau dreplate jurnalelor care susțin că omul se naște bun din fire,— când, sdrobot de oboseală, mă oprii sub un copac să gust ceva și să mă odihnesc puțin.

N'apucasem bine să m'așez și să-mi scot din buzunar bucata de pâine și cuțitașul, când deodată un sgomot mă făcu să tresar. În fața mea stătea un copil zdrențeros, murdar și ai cărui ochi rugători și totodată sălbatici, păreau că mușcă din bucata mea de pâine. Cu-o voce plângătoare și stinsă îmi zise: „Dă-mi și mie o bucățică de *prăjitură*”. La auzul acestui cuvânt, fără să vreau, am început să râd, apoi i-am tăiat

o felie și i-o întinsei. Copilul se-apropie încetișor de mine cu ochii țintă la felia de pâine, o înșfăcă și începu să fugă ca și cum i-ar fi fost frică să nu i-o iau înapoi.

În aceeaș clipă însă fu dat peste cap de un alt copil, ieșit ca din pământ, și care semăna așa de bine cu cel dintâi c'ai fi jurat că-s frați. Se rostogoleau pe jos, luptându-se pentru prețioasa pradă, nici unul nevoind s'o împartă pe jumătate cu celălalt.

Prăjitura călătorea din mână în mână, din buzunar în buzunar în fiecare clipă; dar vai! micșorându-se mereu, până când însfârșit, copiii se opriră ne mai având putere să se lupte, la drept vorbind nici nu mai aveau pentru ce; bucata de pâine pierise, se risipise în fărămituri și se-amestecase cu firele de nisip.

H i m e r a

Sub un cer nesfârșit, plumburiu, într'o câmpie întinsă, plină de praf, fără drumuri, fără iarbă, fără nici un scaete, fără nici o urzică, întâlnii mai mulți oameni care mergeau încovoiați.

Fiecare din ei ducea în spate o enormă Himeră, tot așa de grea ca și un sac de făină sau de cărbuni, sau ca echipamentul unui legionar roman.

Dar dihania monstruoasă nu era o greutate moartă; dimpotrivă, ea înfășura și strângea omul cu elasticii și puternicii săi

mușchi; se acăța cu enormele sale ghiare de pieptul celui încălecat; și capul ei fabulos acoperea fruntea omului, ca și una din acele chivere spăimântătoare cu care vechii războinici sperau să'ngrozească pe dușmani.

Intrai în vorbă cu unul din ei, întrebându-l încotro se duc așa încovoiați. Imi răspunse că nu știe nimic nici el, nici ceilalți; dar desigur că se duc undeva, fiindcă sunt împinși ne'ncetat de o forță nevăzută.

Și lucru ciudat: nici unul din acești călători nu părea înfuriat de dihania înfiorătoare acățată și 'ncolăcită de gâtul și spatelul lui; ai fi zis c'o socotia una cu el. Pe toate aceste fețe obosite și 'ntunecate nu citiai nici o desnădejde; sub cupola apăsătoare a cerului, cu picioarele înfundate în praful unui pământ tot așa de trist ca și cerul care-i acoperia, ei mergeau cu 'nfățișarea răbdătoare a acelor care sunt osândiți să spere 'ntotdeauna.

Și cortegiul trecu pe lângă mine și se-afundă în zare, acolo unde suprafața rotundă a planetei se ascunde curiozității privirei omenești.

Și timp de câteva minute mă 'ndârjii să

'nțeleg acest mister; dar în curând ne'n-
vinsa Nepăsare mă cuprinse, și peste câte-
va clipe fui atât de copleșit cum dâșii nu
fuseseră copleșiți de sdrobitoarele lor Hi-
mere.



B A U D E L A I R E — D e s e n

Odaia fermecată

O odaie în care totul te îndeamnă la reverie, o odaie într'adevăr *spirituală*, în care atmosfera caldă și 'mbietoare e ușor nuanțată în roz și albastru.

În ea, sufletul se cufundă într'o dulce lenevire, îmbălsămată de păreri de rău și de dorințe. — E ceva de amurg, de albastru șters și de trandafiriu; un vis de voluptate în timpul unei eclipse.

Mobilele au forme prelungi și par oboșite. Ai crede că visează, că sunt însuflețite de-o viață somnambulică, asemenea vege-

talelor și mineralelor. Stofele vorbesc o limbă discretă ca și florile, ca și cerul, ca și soarele asfințind.

Pe ziduri nu-i nici o grozăvenie artistică. Față cu adevăratul vis, față cu impresia neanalizată, arta definită, arta pozitivă e o injurie. Aici, totul e 'n armonie: lumina e tocmai atât cât trebuie și 'ntunericul desfătător.

O subtilă adiere a parfumului celui mai ales — amestecat cu o foarte ușoară umezeală — plutește în această atmosferă, în care spiritul dormitând e legănat de senzații de seră caldă.

În fața ferestrelor și 'n jurul patului, muselina curge în valuri bogate; se revarsă în cascade de spumă. Pe acest pat doarme Idolul, regina viselor. Dar prin ce întâmplare se află aici? Cine a adus-o? Ce putere magică a așezat-o pe-acest tron al reveriei și-al voluptăței? Dar la urma urmei ce mi pasă cine a adus-o? când văd bine că ea e, când o recunosc.

Iată acești ochi a căror flacără străbate amurgul. Luminile lor atrag, subjugă, ucid privirea nesocotitului care le-ar contempla. De câte ori n'am urmărit, de câte ori

n'am privit aceste stele negre care ațâță curiozitatea și admirația!

Cărui demon binevoitor trebuie să-i mulțumesc că sunt înconjurat de-atâta mister, de-atâta tăcere și parfum? O cerească fericire! ceea-ce noi numim de obicei viață, chiar în clipele ei cele mai rare, n'are nimic asemănător cu-această viață supremă pe care acum de-abia o cunosc și-o sorb minută cu minută, secundă cu secundă!

De-acum nu mai sunt minute, nu mai sunt secunde! Timpul a dispărut; acum, domnește Eternitatea, o eternitate de desfătări!

Dar o lovitură puternică, grozavă, a răsunat în ușa, și'n tocmai ca 'n visele urâte, mi s'a părut c'am primit o lovitură de sapă în piept.

Apoi a intrat un Spectru. E un portărel care a venit să mă execute în numele legii; o netrebnică tovarășe care a venit să-mi co-bească sărăcie și s'adaoge josniciile vieții ei la durerile vieții mele; sau poate trepădușul dela jurnal să-mi ceară urmarea foiletonului.

Odaia cerească, idolul, stăpâna visurilor, *Sylphida*, cum spunea marele René, tot

farmecul a dispărut odată cu lovitura puternică a Spectrului.

Ce grozăvie! mi-aduc aminte! Da! această cocioabă, această locuință de veșnică plictiseală, într'adevăr a mea e. Mobilele sunt vechi, prăfuite, ciuntite; soba fără flăcări și fără jăratice, mânjită de scuipat; ferestrele posomorâte, pe praful cărora ploaia și-a lăsat urmele; manuscrisele neisprăvite și pline de ștersături; calendarul din perete cu foile nerupte!

Și acel parfum din altă lume, pe care-l aspiram cu o voluptate savantă, e înlocuit cu un miros scârbos de tabac amestecat cu nu știu ce mucigai desgustător. Aici, acum respiri amărăciunea desnădejdei.

În această lume strâmtă și-atât de apăsătoare, un singur lucru cunoscut îmi surâde: sticluța cu laudanum, o veche și groaznică prietenă; vai! ca toate prietenele darnică și 'n mângâieri și 'n amărăciuni.

O, da! Timpul a reapărut; Timpul tronează acum ca un stăpânitor; și împreună cu acest bătrân hidos a revenit întregul său cortegiu satanic de Amintiri, de Regrete, de Spasme, de Visuri și de Nevroze.

Vă 'ncredințez că acum fiecare secundă

e grozav de apăsătoare și de chinuitoare, și prin tic-tac-ul pendulei spune: — „Eu sunt Viața, nesuferita, Viața care nu iartă”.

Și 'n această viață omenească nu-i decât o singură Clipă care trebuie să ne aducă o veste bună, *vestea cea bună* care ne înfricoșează pe toți fără să știm de ce.

Da! Timpul domnește; și-a reluat brutală stăpânire. Și mă 'mpinge ca și cum aș fi un animal. — „Hi, hii! catârule! Oste-nește-te, sclavule! Trăește, osânditule!”.

O c h i i

Ah! vrei să știi cum am ajuns să te urăsc? Ție îți va fi fără îndoială mult mai greu să 'nțelegi decât mie să-ți explic; căci după mine ești cu adevărat cel mai frumos exemplu de „impermeabilitate” feminină din câte mi-a fost dat să 'ntâlnesc vreodată.

Petrecusem împreună o zi întreagă și totuși mi se părea că suntem amândoi numai de câteva clipe. Ne făgăduiserăm să avem aceleași gânduri, iar inimele noastre de-acum înainte să bată la fel; — un vis

destul de banal și care dacă are vre-o originalitate e că, visat de toți muritorii, nimeni nu l-a putut trăi până astăzi.

Spre seară, puțin cam obosită, ai vrut să ne-așezăm la o masă în fața unei cafenele nouă, din colțul unui bulevard. Cafeneaua strălucea. Lămpile risipite pretutindeni, luminau pereții albi, orbitori de albi, apele strălucitoare ale oglinzilor, aurul vergelelor și-al cornişelor, tapetele reprezentând scene de vânătoare: pași ducând câini de lanț, castelane zâmbind șoimului încremenit pe umerii lor, nimfe și zeițe purtând coșuri cu fructe și vânat, vre-o Hebe ori vre-un Ganymede întinzând mica amforă cu băuturi plăcute; într'un cuvânt toată istoria și mitologia înfățișând scenele cele mai potrivite ca să ațâțe pofta de mâncare.

Drept în fața noastră, în mijlocul străzei, stătea înfipt un om de vre-o patruzeci de ani, împreună cu doi copii, pe cel mai mic îl ținea în brațe iar pe celălalt îl ținea de mână. Ieșiseră să se plimbe și să ia puțin aer curat. Câte și trei erau în zdrențe și priveau spre noua cafenea plini de admirație, fiecare în felul lui.

Ochii tatălui parcă spuneau: „Ce frumos

e! îți vine să crezi că tot aurul din lumea asta e 'ngrămădit între acești patru pereți". Ochii băiatului spuneau: „Ce frumos e! ce frumos e! dar în casa asta nu pot intra de cât oamenii bogați". Iar ochii micuțului erau atât de vrăjiți încât râdeau prosteste.

Cântăreții spun că o bucurie cât de mică îți îmbunează sufletul. Intr'adevăr cântecul mă 'nveselise. Nu numai că eram înduioșat de cele trei ființe care mă priveau, dar mă simțeam întru câțva rușinat de paharele și sticlele pline de pe masa noastră, și-atunci mă uitai spre tine să văd *tu ce zici*; mă uitai adânc în ochii tăi verzi, atât de frumoși și atât de ciudați, când deodată mi-ai spus: „Dragă, nu poți să rogi pe băiatul care ne servește să-i gonească pe oamenii ăștia care cască gura de un sfert de ceas în fața noastră?".

La unu noaptea

Insfârșit, sunt singur! Nu se mai aude decât uruitul câtorva trăsurî întârziatę și hodorogite. Timp de cîteva ore voi fi liniștit chiar dacă nu voi putea dormi. Insfârșit, n'am să mai sufăr privind aceleași chipuri uricioase, și chiar dac'am să sufăr, are să fie numai din pricina mea.

Insfârșit, pot să mă pierd într'o mare de întuneric! Dar mai  nt i, să'ncui ușa. Imi pare c' șa sunt mai singur și că singurătatea a crescut și mai mare.

Groaznică viață! Groaznic oraș! Să ve-

dem ce-am făcut pe ziua de azi: m'am întâlnit cu mai mulți literați, dintre care unul m'a întrebat dac'ar putea să se ducă în Rusia pe uscat (fără'ndoială credea că Rusia e o insulă); am fost foarte curtenitor cu directorul unui jurnal, care la fiecare întâmpinare răspundea: „—La noi în redacție sunt grupați toți oamenii cinstiți”, ceea-ce, cu alte cuvinte, însemna că toate celelalte jurnale sunt redactate de niște șarlatani; am salutat vre-o douăzeci de oameni, dintre care pe cincisprezece nici nu-i cunosc; am dat mâna tot de-atâtea ori, și fără să mă'ngrijesc să-mi cumpăr o pereche de mănuși; surprins de-o ploaie torențială și totodată ca să-mi omor timpul, am intrat la o dănțuitoare care, cum mă văzu, mă rugă să-i desenez un costum de *Zână*; am făcut curte unui director de teatru, care la plecare mi-a zis: „— Ai face poate bine să te-adresezi lui Z...; e cel mai prost și totuși cel mai celebru dintre autorii mei; cu el poate ai s'o scoți la capăt. Du-te de-l vezi, și-apoi vom vedea”; m'am lăudat (pentru ce oare?) cu mai multe fapte urâte pe care niciodată nu le-am făcut, și-am tăgăduit mișelește altele tot așa de urâte pe care

le-am săvârșit cu bucurie; am refuzat unui prieten un serviciu de nimic și'n schimb am dat o scrisoare de recomandare unui mare caraghios; uf! oare într'adevăr s'a sfârșit?

Nemulțumit de toți și nemulțumit de mine, aș vrea cu tot dinadinsul să mă reculeg și să mă pierd în liniștea și singurătatea nopții. Suflete ale acelor pe care v'am iubit, suflete ale acelor pe care v'am cântat, întăriți-mă, ajutați-mă, păziți-mă de minciuni; iar tu, Doamne Dumnezeule, îngăduie-mi să scriu câteva versuri frumoase care să-mi dovedească mie însumi că nu sunt cel din urmă dintre oameni, că nu sunt mai prejos decât acei pe care îi disprețesc.

Nebunul și statua zeiței Venus

Ce zi încântătoare! Marele parc tresare de viață sub razele soarelui, ca și tinerețea sub vraja Iubirii.

Extazul ce se înalță de pretutindeni nu e turburat de nici un sgomot; au adormit până și fântânile. Sărbătoarea care se desfășoară aici, e cu totul deosebită de cele omenești, e o sărbătoare a tăcerii.

Ai zice că o lumină din ce în ce mai puternică face să strălucească lucrurile din ce în ce mai orbitor; că florile aprinse se topesc de dor să se ia la întrecere cu azurul

cerului în energia colorilor, și că arșița, aprinzând miresmele, le face să se înalțe spre soare, în pânze de fum.

Totuși, în această fericire obștească, am zărit o ființă nenorocită.

La picioarele unei mărețe statue a zeiței Venus, un bufon, unul din cei urșiți să desfăteze pe regi când îi chinuește Remușcarea sau Plictiseala, îmbrăcat într'un costum strălucitor și ridicol, și purtând căciula cu clopoței, se sprijinea cu desnădejde de pedestalu statuei, privind cu ochii plini de lacrimi spre nemuritoarea zeiță.

Și ochii lui spuneau: — „Sunt cel din urmă și cel mai urgisit dintre oameni, lipsit de iubire și de prietenie, sunt cu mult mai pre jos decât cel mai neînsemnat animal. Cu toate acestea și eu sunt născut să'nțeleg și să simt Frumusețea eternă! Ah! Zeiță! fie-ți milă de tristeța și de nebunia mea!”.

Dar ne'ndurătoarea Venus privea în depărtare cu ochii ei de marmură.

Darurile Ursitoarelor

Ursitoarele se-adunaseră într'o zi să 'mpartă daruri tuturor noilor născuți în cele din urmă douăzeci și patru de ceasuri.

Toate aceste capricioase Surori ale Soartei, toate aceste Mame ciudate ale bucuriei și-ale durerii erau foarte deosebite: unele aveau înfățișarea posomorită și plictisită, altele aveau un aer zglobiu și plin de tinerețe.

Toți părinții care cred în Ursitoare veniseră, fiecare purtând în brațe pe noii lor născuți.

Darurile, Talentele, Intâmplările fericite, erau așezate lângă tribunal, întocmai ca premiile pe catedră, în ziua distribuirii. Ceea-ce însă te surprindea, era că Darurile nu erau răsplata unei fapte, ci dimpotrivă o favoare acordată acelui ce nu trăise încă, o favoare putând să hotărască soarta și să devie tot așa de ușor izvorul fericirii ca și al nefericirii lui.

Sărmanele Ursitoare erau foarte ocupate, căci mulțimea solicitorilor era foarte mare. Mai mult decât atât, ele erau așa de uluite ca și miniștrii în zilele de audiență, și cred chiar că ele se uitau din când în când la ceasornic cu aceeaș nerăbdare cu care judecătorii — după patru-cinci ore de ședință — așteaptă ora mesei, gândindu-se la familie și la iubiții lor pantofi de casă. Dacă însuși Dumnezeu câteodată este nedrept, cum vrei să nu fie și Ursitoarele?

Astfel se săvârșiră în acele zile câteva nerozii pe care le-am socoti stranii, dacă prevederea ar fi — mai de grabă decât capriciul — adevărata însușire a Ursitoarelor.

Așa de pildă, puterea de-a atrage ca un

magnet norocul fu dată unicului moștenitor al unei familii foarte bogate, care era obosit de viață și de tot ce-l înconjura.

Iubirea de Frumos și Talentul poetic fură dăruite fiului unui sărac, a cărui soartă neschimbându-se întru nimic prin aceasta, se simțea tot așa de nefericit ca și mai 'nainte.

Am uitat să vă spun că 'mpărțirea, în aceste împrejurări solemne, este fără apel și că nici un dar nu poate fi refuzat.

Toate Ursitoarele se sculară, crezându-și sarcina îndeplinită, căci nu mai rămăsese nici un dar de 'mpărțit, când, un om cum se cade, un biet negustor, se ridică și repezindu-se la Ursitoarea care era mai aproape de dânsul o prinse de mântia ușoară și multicoloră, strigându-i:

„Ei, Ursitoareo! Pe noi ne-ai uitat! Uite, mai e și micuțul meu! N'aș vrea să fi venit degeaba”.

Ursitoarea ar fi putut rămânea nedumescă, căci se isprăviseră *toate* darurile. Cu toate acestea și-aduse aminte la timp de o lege bine cunoscută, de legea care dă dreptul Ursitoarelor — în asemenea prilejuri — să mai dea încă un dar pe deasupra, nu-

mai să fie în stare să-l născocească la timp.

Deci buna Ursitoare, răspunse cu o încredere vrednică de dânsa: „*Li dăruiesc... îi dăruiesc... Darul de-a plăcea!*”.

„Dar să placă cum? să placă...? să placă pentru ce?” întrebă cu încăpățănare micul negustor, care — fără ’ndoială — făcea parte din marea mulțime ce nu e ’n stare să se ridice până la logica Absurdului.

„Pentrucă! pentrucă!” răspunse Ursitoarea supărată, întorcându-i spatele; și ajungând cortegiul celorlalte tovarășe, le spuse: „Cum vi se pare această mică secătură care vrea să știe totul, și care dobândind pentru fiul său darul cel mai mare, mai îndrăznește să ’ntrebe și să discute Indiscutabilul?”.

Imbătați-vă

Trebue să fii totdeauna beat. E singurul lucru într'adevăr cuminte. Ca să nu simți chinuitoarea povară a Timpului care-ți sdrobește umerii și te'ndoaie la pământ, trebue să te'mbeți fără 'ncetare.

Dar cu ce? Cu vin, cu poezie sau cu iubire, — după cum ți-e firea. Numai să te 'mbeți.

Și dacă vreodată te vei trezi pe treptele unui palat, în iarba verde a unui șanț, sau în singurătatea posomorîta a odăiei tale, întreabă vântul, valurile, stelele, pasărilor,

ceasornicul; întreabă tot ce e trecător, tot ce geme, tot ce se rostogolește, tot ce cântă și vorbește, întreabă ce oră e; și vântul, valurile, stelele, pasărilor, ceasornicul, îți vor răspunde: „E ora să te'mbeți! Ca să nu fii robul încătușat al Timpului, îmbată-te: îmbată-te fără încetare! Cu vin, cu poezie sau cu iubire, cu orice — numai să te'mbeți”.

A m u r g u l

Se'ntunecă. O liniște de vis se lasă peste toate și cuprinde sărmanele suflete obosite de sbuciumul vieții, iar gândurile lor încetul cu încetul ațipesc și'ncep să se șteargă ca și colorile stinse și-adormitoare ale amurgului.

Cu toate acestea, de sus, din vârful muntelui, străbate până la balconul meu, prin norii subțiri ai serei, un mare sgomot, alcătuit din strigăte și urlete, pe care văzduhul îl preschimbă într'o lugubră armonie, ca aceea a fluxului care urcă sau a furtunei care începe.

Cine sunt nefericiții pe care seara nu-i poate liniști, și pentru care sosirea nopții, ca și pentru bufnițe, e ca un semnal al sabbatului? Această muzică sinistră vine din ospiciul întunecat de pe vârful muntelui; și, seara — fumând și admirând repaosul văiei nesfârșite, plină de case ale căror ferestre spun: „Aici domnește pacea și bucuria!” — îmi las gândurile uimite să plutească pe-această muzică lugubră ce imită armoniile Infernului.

Mi-aduc aminte c'am avut doi prieteni pe care amurgul îi îmbolnăvea. Unul, la apropierea nopții, bătea pe oricine îi ieșea în cale; celălalt, un ambițios rănit, devenea, pe măsură ce ziua trecea, mai întunecat, mai aspru și mai cicălitor. Întâiul a murit nebun, neputând să-și recunoască soția și copilul; al doilea poartă într'însul turburarea unei boli fără leac. Noaptea, care-și turna întunericul în aceste suflete, pe-al meu îl înviorează.

O, noapte! O, întuneric mângâietor! Tu ești singura sârbătoare sfântă a gândului meu, tu ești pentru mine singurul țarm al bucuriei! În nesfârșita singurătate a câmpiilor, în labirintul de piatră al orașului,

numai lumina stelelor și-a felinarelor
mi-aduce aminte că'nsfârșit pentru câteva
ceasuri sunt liber.

Amurg, cât ești de dulce și de mângâie-
tor! Luminile trandafirii care mai licăresc
încă la orizont ca și agonia zilei înnăbușită
de puterea triumfătoare a nopții, străluci-
rea candelabrelor care aruncă pete de un
roșu întunecat pe cele din urmă străluciri
ale apusului, grelele draperii pe care o
mână nevăzută le trage din adâncurile Ră-
săritului, imită toate sentimentele cele mai
nedeslușite care se sbat în sufletul omului
în ceasurile mărețe ale vieții.

Câteodată semeni cu unul din acele cos-
tume stranii ale unei dănțuitoare, prin al
cărui vâl sombru și străveziu întrezărești
colorile șterse ale unei rochii strălucitoare,
după cum prin întunecatul prezent stră-
bate desfătătorul trecut; iar stelele tremu-
rătoare de aur și de argint risipite pe ea,
seamănă cu avânturile fantaziei care nu-și
iau sborul decât sub doliul adânc al Nopții.

Mângâierile lunei

Pe când dormeai în leagănul tău, Luna — care e însuși capriciul — privi prin fereastră zicându-și: „Iată un copil care-mi place”.

Și’n cetișor, coborîndu-se pe scara de nori, pătrunse prin geamuri fără nici un sgomot. Apoi, se-aplecă spre tine cu dragostea caldă de mamă și te sărută cu razele ei. Luminile ochilor ți-au rămas verzi, iar obrajii ți-au îngălbenit ca ceara. Și privind-o stăruiitor, ochii ți s’au mărit straniu, și-atunci ea te-a strâns cu atâta putere la

piept încât și astăzi parcă îți vine să plângi.

Și iată că — cuprinsă de bucurie — Luna umplu toată odaia întocmai ca o pulbere fosforică, întocmai ca o otravă luminoasă; și toată această lumină vie gândea și grăia: „Veșnic te va urmări sărutarea mea. Vei fi frumoasă așa cum te-oi visa eu. Vei iubi ceea-ce iubesc și pe cei ce mă iubesc: apa, norii, liniștea și noaptea; marea nemărginită și verde; apa fără nici o formă și, totuși, cu nenumărate forme; locurile pe care nu le vei vedea; amantul pe care nu-l vei cunoaște; florile ciudate; parfumurile care te 'mbată; pisicele care dormitează pe pianuri și care gem ca și femeile, cu-o voce răgușită și dulce!

„Și vei fi iubită de amanții mei, adorată de adoratorii mei. Vei fi regina oamenilor cu ochii verzi, pe care tot ca și pe tine i-am strâns la piept în îmbrățișările mele nocturne; vei fi regina acelor care iubesc marea, marea nemărginită, tumultuoasă și verde; apa fără nici o formă și, totuși, cu nenumărate forme; a acelor care iubesc locurile pe care nu le-au văzut; femeia pe care n'au cunoscut-o; vei fi regina acelor care iubesc florile ciudate ce seamănă cu

cădelnițele unei religii necunoscute; a acestora care iubesc parfumurile ce tulbură voința; vei fi regina animalelor sălbatice și voluptuoase care sunt emblema nebuniei lor”.

Iată pentru ce, răutăcioasă și scumpă copilă răsfățată, am îngenunchiat la picioarele tale, căutând în întreaga ta ființă răsfrângerea temutei Divinități, a revelatoarei destinului, a prietenei otrăvitoare a tuturor *lunaticilor*.

Clipa aleasă

Omul când e în focul inspirărei poate că e nefericit, dar e fericit artistul!

Ard de dorul de-a zugrăvi pe aceea care mi-a apărut atât de rar și care a dispărut tot așa de repede ca și un peisaj frumos și de neuitat în urma călătorului cufundat în noapte. Ce mult a trecut de-atunci de când a dispărut!

Era frumoasă, mai mult decât frumoasă; era uimitoare. Când o priveai negrul te izbea, și tot ce-ți inspira era noptatic și adânc. Ochii ei erau două peșteri în

care schinteia nedeslușit misterul, privirea ei lumina ca fulgerul: era o explozie în întunecimi.

Aș asemăna-o cu un soare negru, dacă s'ar putea închipui un astru negru răspândind lumină și fericire. Dar ea te făcea mai ales să te gândești la lună, care fără'n-doială c'a ales-o prin nestrămutata ei înrâurire; dar nu luna albă a idilelor, care seamănă cu o mireasă nepăsătoare, ci luna sinistră și amețitoare, aninată pe bolta unei nopți furtunoase și legănată puternic de norii care aleargă; nu luna senină și tainică mângâind somnul oamenilor nevinovați, ci luna smulsă din cer, învinsă și răsvrătită, pe care Vrăjitoarele thesaliene o sileau fără milă să joace pe iarba îngrozită!

Sub fruntea ei mică era ascunsă o voință nestrămutată și un dor nemărginit de pradă. Totuși, în josul acestei figuri turburătoare, unde nările înfiorate aspirau necunoscutul și imposibilul, izbucnia în răs, cu o grație de nespus, o gură mare, roșie, albă și desfătătoare, care te făcea să te gândești la minunea unei splendide flori ce-a înflorit într'un pământ vulcanic.

Sunt unele femei pe care ai dori să le'n-vingi și să-ți faci din ele jocul plăcerii, dar aceasta te robia într'atâta încât ai fi dorit să te stingi clipă cu clipă sub privirile ei.



B A U D E L A I R E — D e s e n

Frumoasa Dorothee

Soarele copleșește orașul cu razele lui drepte și săgetătoare; nisipul își ia ochii și marea sclipește. Lumea toropită dormitează molatic, visând lenevos, și visul acesta e ca un fel de moarte desfătătoare în care cel care visează, pe jumătate deștept, gustă voluptatea nimicirii lui.

În vremea aceasta Dorothea, puternică și mândră ca soarele, rătăcește singură pe stradele pustii, singură sub nemărginita boltă de azur, strălucind în bogata lumină ca o pată neagră și strălucitoare.

Rătăcește, legănându-și bustul gingaș pe soldurile-i puternice. Rochia-i „colantă”, de o mătase trandafirie deschisă, contrastează puternic cu pielea-i bronzată și-i înfășoară de minune talia lungă, spatele drept și sânul-i ieșit înainte.

Umbrela-i roșie, cernând lumină, răsfânge pe fața-i sombră un fard strălucitor și aprins ca sângele.

Greutatea bogatului ei păr, aproape albastru, îi apleacă puțin pe spate capul delicat, dându-i un aer triumfător și 'n același timp plin de reverie. Mari cercei șoptesc în taină la urechile ei miciute.

Din când în când adierea mării ridică marginile largei sale rochii, făcând să răsară pulpa-i strălucitoare și superbă; și piciorul-i — asemănător cu al zeițelor de marmură pe care Europa le ascunde în muzeele ei — își lasă urma pe nisipul subțire. Căci Dorothea e 'ntr'adevăr așa de cochetă încât plăcerea pe care o simte de-a fi admirată întrece mândria de-a fi desrobită și, deși nu mai e sclavă, umblă și-acum fără pantofi.

Euritmice pășește înainte, fericită că trăește și luminată de un alb surâs marmo-

rean, ca și cum ar zări departe, în nemărginiri, o oglindă reflectându-i mersul și frumusețea.

În ceasul când și câinii gem sub soarele dogoritor, ce putere o îndeamnă pe visătoarea Dorothee să rătăcească întruna, frumoasă și rece ca bronzul?

De ce și-a părăsit căsuța așa de drăguț împodobită și-ale cărei flori și scoarțe cum-părate pe un preț de nimic îi dau înfățișarea unui adevărat iatac, în care-i așa de drag să se pieptene, să fumeze, să se răcorească și să se privească în oglinda marilor ei evantaliuri de pene, în timp ce marea, care bate în țărm la o sută de pași de acolo, ține tovărășie gândurilor ei nedesluite ca o prietenă adevărată și mângâietoare, iar cratița de fier — din fundul curței — în care fierbe mâncarea de crabii cu orez și cu șofran, o tulbură cu mirosul ei gădilitor?

Poate că are vre-o întâlnire cu un tânăr ofițer care, de pe depărtate țărmuri, a auzit pe tovarășii lui povestind de fermecătoarea Dorothee. Negreșit că ea îl va ruga, copilă naivă, să-i descrie balul dela Operă, și-l va întreba dacă acolo ar putea

să se ducă cu picioarele goale, ca la jocurile de Duminică, unde chiar bătrânele Căfre se'mbată și'nnebunesc de bucurie; și-l va mai întreba dacă femeile frumoase din Paris sunt toate mai frumoase decât ea.

Dorothea e admirată și răsfățată de toți. și s'ar simți cu adevărat fericită dacă n'ar fi silită să strângă ban cu ban ca să-și răscumpere surioara, care are unsprezece ani și totuși e împlinită, și-atât de frumoasă? Va izbuti, fără 'ndoială, buna Dorothee; stăpânul copilei e prea sgârcit ca să prețuiască altă frumusețe decât aceea a banului.

Spovedania artistului

Cât e de pătrunzător sfârșitul zilelor de toamnă! Ah! pătrunzător până la durere! căci sunt unele senzații delicioase al căror vag nu exclude intensitatea, — și nu există vârf mai ascutit decât al Infinitului.

Ce nesfârșită voluptate să-ți înnece privirea în imensitatea cerului și-a mării! Singurătate, tăcere, castitate fără seamăn a azurului! o mică pânză tremurătoare la orizont, atât de mică și de singuratică parcă ar fi însăși trista mea viață: cântec monoton al valurilor. Toate-aceste lucruri gân-

desc prin mine sau eu cuget prin ele (căci în măreția visărei, *eul* se pierde repede!) ; ele gândesc, îmi zic, dar armonios și pitoresc, fără subtilități, fără silogisme, fără deducții.

Totuși, aceste gânduri, fie că izvorăsc din mine, fie că se desprind din lucruri, devin în curând prea puternice. Volutatea prea mare e-o suferință. Nervii mei prea încordați nu sunt decât vibrații ascuțite și dureroase.

Și iată: adâncimea cerului mă 'nspăimântă, limpezimea lui mă'nnebunește. Liniștea mării, monotonia aceluiaș spectacol, mă revoltă... Ah! oare veșnic trebuie să suferi, veșnic să fugi de frumos? Natură, vrăjitoare fără milă, dușmană pururi biruitoare, uită-mă! Nu-mi mai ispiti dorințele și mândria! Studiul frumosului e un duel în care artistul țipă de groază înainte de-a fi învins.

Indemnul la călătorie

Se zice că e o țară încântătoare, raiul lui Dumnezeu, pe care doresc s'o vizitez împreună cu o veche prietenă. Țară ciudată, și care s'ar putea numi Orientul Occidentului, China Europei, într'atâta caldă și nestatornică fantazie și-a găsit aci câmp deschis, și 'ntr'atâta a înfrumusețat-o cu o vegetație bogată și delicată.

Un adevărat rai al lui Dumnezeu, în care totul e frumos, bogat, liniștit și cinstit: în care luxul se 'nfrățește cu ordinea: în care viața este exuberantă și dulce de trăit:

din care sunt înlăturate neastâmpărul și neprevăzutul; în care fericirea e 'mpletită cu liniștea; în care însăși bucătăria e poetică, prielnică și totdeodată așățătoare, în care totul îți seamănă, scumpul meu înger.

Cunoști tu această înfrigorată boală care se'acață de noi în cele mai crâncene mizerii, această nostalgie de-o țară necunoscută, această frământare a curiozității? E un ținut care îți seamănă, în care totul e frumos, bogat, liniștit și cinstit; în care fantazia a clădit și-a împodobit o Clină occidentală, în care viața e dulce de trăit, în care fericirea e 'mpletită cu liniștea. Acolo e bine să trăiești, acolo e bine să mori!

Da, acolo e bine să respiri, să visezi și să prelungești orele prin infinitul senzațiilor. Un muzicant a compus *Indemnul la vals*; cine va fi acela care va scrie *Indemnul la călătorie*, și pe care să-l poți oferi femeii iubite, tovarășei alese?

Da, în această atmosferă ar fi bine să trăiești, — acolo, unde orele sunt mai lungi și cuprind mai multe gânduri, unde orologiile vestesc fericirea cu o solemnitate mai adâncă și mai plină de înțeles.

Pe pânze strălucitoare sau pe piei aurite

și de-o bogăție severă, trăesc tainic tablouri cucernice, liniștite și adânci, ca și sufletele artiștilor care le-au creat. Amurgul, care colorează cu atâta bogăție sala de mâncare sau salonul, e cernut prin stofe frumoase sau prin acele înalte ferestre înflorite pe care linii de plumb le împart în numeroase părțicele. Mobilele sunt mari, curioase, bizare, ferecate cu încuitori și mistere ca și sufletele rafinate. Oglinzile, metalurile, stoffele, argintăria și faianța lucesc și farmecă ochii ca niște peisajii tăcute și misterioase; și din toate lucrurile, din toate colțurile, din deschizăturile sertarelor și din cutele stofelor se înalță un parfum deosebit, un *adu-ți aminte* de Sumatra, care e parcă sufletul casei.

Un adevărat rai al lui Dumnezeu, îți spun, în care totul e bogat, curat și strălucitor, ca o conștiință curată, ca o bogată arămărie de bucătărie, ca o strălucitoare argintărie, ca o bijuterie cu fel de fel de pietre! Comorile lumii aici se 'ntâlnesc, ca în casa unui om muncitor și care a bine meritat de la lumea 'ntreagă. Țară ciudată, mai presus decât altele, după cum Arta e mai presus de Natură, și în care țară, Na-

tura e prefăcută de vis, — îndreptată, înfrumusețată, reînnoită.

Să caute, să caute veșnic , să mărească neîncetat hotarele fericirii lor, acești alchimişti ai horticulturii! Să dea premii de mii și zeci de mii de fiorini aceluia care va deslega ambițioasele lor probleme! Eu, mi-am găsit *laleaua neagră și dahlia albastră!*

Floare neasemuită, lalea regăsită, alegorică dahlie, nu-i așa că acolo, în această frumoasă țară atât de liniștită și-atât de plină de visuri, ar fi bine să 'nflorești? Nu te-ai simți oare acolo înramată în analogia la, și nu te-ai putea oare oglindi — cum zic misticii — în propria ta *corespondență?*

Visuri! veșnic visuri! și cu cât sufletul e mai ambițios și mai delicat, cu atât visurile sunt mai greu de îndeplinit. Fiecare om are în el doza lui de opium natural, neîncetat produsă și reînnoită, — și, de când ne naștem și până când murim, câte ceasuri trăim pline de adevărată fericire, pline de doruri împlinite și hotărâtoare? Vom trăi și ne vom pierde oare vreodată în acest ținut pe care l-a creat gândul meu, acest ținut care-ți seamănă?

Aceste comori, aceste mobile, acest lux, această ordine, aceste parfumuri, aceste flori minunate, ești tu. Și tot tu ești, aceste mari fluvii și aceste canale liniștite. Iar aceste corăbii uriașe care alunecă pe ele, încărcate de bogății și de pe care se'nalță cântecele monotone ale piloșilor, sunt gândurile mele care dorm sau care se rostogolesc pe sânul tău. Tu le conduci cu dragoste către marea care e Infinitul, răsfângând adâncimele cerului în oglinda sufletului tău curat; — și când, ostenite de legănarea valurilor și încărcate de bogățiile Orientului, ele se întorc în portul natal, sunt tot gândurile mele încărcate de comori, care revin din Infinit la tine.

Câinele și flaconul

„— Frumosul meu câine, bunul meu câine, cuțule dragă, vino încoa să miroși un minunat parfum cumpărat dela cea mai mare parfumerie din oraș”.

Și câinele, dând din coadă, ceea-ce e, după părerea mea, semnul corespunzător zâmbetului și râsului nostru, se-apropie și curios își întinse botul umed spre flaconul destupat; apoi, deodată speriat se dădu îndărăt și’ncepu să mă latre cu furie.

„— Ah! câine ticălos, dacă ți-aș fi dat un pachet cu murdării, l-ai fi mirosit cu

deliciu și poate că l-ai fi mâncat. Astfel, chiar și tu, nevrednic tovarăș al tristei mele vieți, semeni cu publicul, căruia niciodată nu trebuie să-i oferi parfumuri delicate, ci dimpotrivă murdării alese cu grije”.



B A U D E L A I R E D e s e n

SUFLETUL LUI
BAUDELAIRE
CUGETĂRI ȘI IMPRESII



ZAHARIE ASTRUC

Masca lui Baudelaire

P R E F A Ț A

Opera lui Charles Baudelaire, pentru cei mai mulți cititori și admiratori, se rezumă în volumul de poezii : Les Fleurs du Mal.

Totuși, dânsul a lăsat și alte opere, care — dacă nu stau pe acelaș plan cu volumul de poezii — îi completează ființa literară sub aspectul de critic și de cugetător.

Cercetând volumele lui: Oeuvres Posthumes, L'Art Romantique, Lettres și Les Paradis Artificiels, am extras aceste Cugătări și Impresii, pe care le-am grupat în

următoarele cinci capitole: I Poezie — Literatură — Critică II Dumnezeu — Satan III Iubirea — Femea IV Viața V Munca.

Din cele 226 de Cugetări și Impresii, care alcătuiesc cartea de față, 134 sunt extrase din Oeuvres Posthumes, 67 — din L'Art Romantique, 22 — din Lettres și 3 — din Les Paradis Artificiels.

După cât știm, până astăzi n'a apărut în limba franceză nici o culegere de Cugetări și Impresii extrase din opera poetului nostru.

Alegerea și gruparea ne aparțin.

1927

A. T. S.

LUI
D. NANU
POETULUI ȘI PRIETENULUI
A. T. S.
1927

Reçu de M. Crepet la Somme
de quatre vingt dix francs, sur
le compte de mes notices littéraires
ou de mes traductions de poètes anglais.

21 Mai 1860

Ch. Baudelaire

I

Poezie — Literatură — Critică

1

A fi un om mare și un sfânt *pentru sine*
iată singurul lucru important.

2

Ar fi miraculos ca un critic să devie
poet, dar e cu neputință ca într'un poet
să nu fie și un critic.

3

Adâncimi nebănuite de cugetare în pro-

verbele populare: găuri săpate de generații de furnici.

4

Arta care va corespunde trebuinței de toate zilele va fi totdeauna cea mai onorată.

5

Amestecul grotescului și-al tragicului e plăcut spiritului, după cum dezacordurile sunt plăcute urechilor blazate.

6

Arabescurile constituiesc cel mai ideal și cel mai spiritualist dintre toate desenurile.

7

A fi om practic mi s'a părut totdeauna lidos.

1848 n'a fost plăcut decât prin faptul că fiecare făcea atunci utopii, întocmai cum poeții clădesc castele în Spania.

1848 n'a fost încântător decât prin excesul însuși al ridicolului.

Robespierre nu e demn de stimat decât pentru câteva fraze frumoase.

8

Adevărata muzică sugerează aceleași idei în capete diferite.

9

Am o sete diabolică de înveselire, de glorie și de putere. Asta, trebuie s'o spun, e străbătută, adeseori, nu tocmai cât ar trebui, nu-i așa scumpă mamă?, prin dorința de a-ți plăcea.

10

Aceste blestемate sărbători au privilegiul să ne-amintească într'un mod crud cât de repede trece timpul, cât de rău e întrebuințat, și ce plin e de dureri.

11

Ah! scumpă mamă, mai ne-a rămas oare timp să fim fericiți? Nu mai cred; — patruzeci de ani, un consiliu judiciar, datorii enorme, și însfârșit, mai rău decât orice, voința pierdută, înfrântă! Cine știe dacă spiritul, el însuși, nu este alterat? Nu știu nimic, nu mai pot s'o știu, fiindcă am pierdut chiar însușirea efortărei.

Mai înainte de toate, vreau să-ți spun un

lucru pe care nu ți-l spun destul de des, și pe care tu îl ignorezi fără îndoială, mai ales dacă mă judeci după aparențe, e că duioșia mea pentru tine crește neîncetat. E o rușine să-ți mărturisesc că această duioșie nu-mi dă nici măcar puterea de-a mă ridica. Mă gândesc la anii care au trecut, îngrozitorii ani, îmi petrec timpul gândindu-mă cât de scurtă e viața, nimic mai mult; și voința din zi în zi mi se ruginește. Dacă vreodată un om a cunoscut, tânăr, spleenul și hipohondria, desigur, acela sunt eu. Și cu toate acestea, am o dorință de viață, și aș voi să cunosc puțin siguranța (zilei de mâine), gloria, mulțumirea de mine. Ceva teribil îmi spune: *niciodată*, și altceva îmi spune: *încearcă*. Din atâtea planuri și din atâtea proiecte, îngrămădite în două sau trei cartoane, pe care numai îndrăznesc să le deschid, ce voi sfârși? poate niciodată nimic.

12

Ceea-ce e creat de spirit e mai trainic decât materia.

13

Caracterul adevăratei poezii e să evite

torentul și să curgă liniștit și solemn ca marile fluvii când se apropie de mare : moartea și infinitul lor.

14

Când voi izbuti să inspir desgustul și oroarea generală, voi cuceri singurătatea.

15

Când văd un scriitor, neprigonit de mizerie, neglijând ceea-ce face bucuria ochilor și încântarea imaginației, îmi vine să cred că-i un scriitor foarte redus, ca să nu zic mai rău.

16

Cine dintre noi n'a simțit că în sufletul lui se sbat două ființe? Vreau să vorbesc despre acei al căror spirit a fost din copilarie totdeauna dublu: acțiune și intenție, vis și realitate; totdeauna întâiul păgubind pe al doilea, unul uzurpând partea celuilalt.

17

Cu toate că poezia își are într'adevăr hotarele ei, totuși, prin forța geniului, domeniul ei e aproape nelimitat.

18

Ce este omul superior? — Nu e specialistul. E omul tihnit și de educație generală. Să fii bogat și totuși să iubești munca.

19

Cu cât devin mai nefericit, cu atât devin mai mândru.

20

Cu prilejul straniilor discursuri ținute la moartea lui Edgar Poe, am observat că Panteonul literaturii e mai puțin respectat decât cimitirul comun, în care un regulament al poliției ocrotește mormintele împotriva profanărilor inocente ale animalelor.

21

Cu cât forma e mai strânsă, cu atât ideea țâșnește mai intensă. Orice idee se potrivește sonetului: bufoneria, distincția, pasiunea, visul și meditația filosofică. El cuprinde frumusețea metalului și-a mineralului lucrate cu îngrijire. Ați băgat de seamă că o bucată de cer zărită printr'o ferestruică, între două stânci apropiate sau printr'o

arcadă, îți dă o idee mai adâncă a infinitului decât vasta priveliște văzută din vârful unui munte?!... Cât despre poemele lungi ele sunt refugiul aceloră care nu pot să le facă scurte. Orice poemă care ne obosește atenția, nu este o poemă.

22

Cât de puțin dacă te vei coborî în tine însuși, dacă îți vei întreba sufletul, dacă îți vei rechema amintirile, vei simți că Poezia n'are și nu poate avea alt scop decât cultivarea Ei însăși, — și nici o poemă nu va fi mai mare, mai demnă de numele de poemă, decât aceea care a fost scrisă numai și numai pentru plăcerea de a o scrie.

23

Cer tragic. Epitet de un ordin abstract aplicat unei ființe materiale.

24

De Maistre și Edgar Poe m'au învățat să cuget.

25

De ce priveliștea mării ne 'ncântă tot-

deauna și-atât de mult? Pentrucă ne dă în acelaș timp ideea de nemărginire și de mișcare.

26

Din fericire, răsar din când în când reparatori de nedreptăți: critici, amatori, oameni ciudați cari afirmă că nu toată pictura e în Rafael, nici toată poezia în Racine, că poeții minori au multe pagini bune, trainice și fermecătoare, și că 'nsfârșit oricât ai iubi frumusețea obștească, obișnuită din poeții și artiștii clasici, nu ți-este îngăduit să treci cu vederea frumusețea singulară, frumusețea creată de împrejurări și caracteristică moravurilor.

27

De câte ori împărtășindu-i unui prieten pasiunile sau preferințele tale literare, nu ți-a răspuns: „Iată ce nu 'nțeleg, căci ceea ce 'mi spui nu se potrivește cu nici una din pasiunile tale și nici cu doctrina ta!“. Și-atunci i-ai răspuns: „Se poate, dar totuși e așa. Imi place; îmi place, poate tocmai pentrucă e cu desăvârșire opus ființei mele”.

28

Descriind realitatea, poetul se degradează și se coboară la rangul unui simplu dascăl; descriind ceea-ce s'ar putea întâmpla, rămâne credincios menirii sale: e un suflet colectiv care întreabă, care plânge, care speră, și care câteodată presimte.

29

Delacroix era un curios amestec de scepticism, de politețe, de dandysm, de voință arzătoare, de șiretlic, de despotism și 'n-sfârșit de un fel de bunătate particulară care însoțește totdeauna geniul.

30

Din copilăria mea: sentiment al singurătății. Cu toată familia, și 'n mijlocul camarazilor, mai ales, — sentimentul unei soarte pururea singur.

Cu toate acestea, sete aprinsă de viață și de plăcere.

31

Dandy-ul trebuie să aspire veșnic să fie sublim. Trebuie să trăească și să doarmă în fața unei oglinzi.

32

E în lumea spirituală ceva misterios care se numește nenoroc, și nimeni dintre noi n'are dreptul să discute cu Fatalitatea. E zeița cea mai puțin înțeleasă dintre toate și care se bucură, mai mult decât toți papii și decât toți preoții budiști, de privilegiul de-a nu greși niciodată.

33

Entuziasmul provocat de orice lucru în afară de abstracțiuni, e semnul unui temperament fără voință, bolnăvicios.

34

Eu cred că farmecul nespus și misterios care se desprinde din contemplarea unei corăbii și mai ales a unei corăbii plutind, se datorește — în primul rând — regularității și simetriei, care sunt unele din cele dintâi cerinți ale sufletului omenesc, tot așa de însemnate ca și complexitatea și armonia; și, în al doilea rând, înmulțirii succesive și bogăției tuturor curbelor și figurilor imaginare înfăptuite în spațiu de elementele adevărate ale obiectului.

Ideea poetică desprinsă din această miș-

care a liniilor, e aceea a unei ființe vaste, neîțarmurite, complicate dar euritimice ; e aceea a unui animal plin de geniu, suferind și suspinând toate suspinele și toate ambițiile omenești.

35

Fraza poetică poate să imite (și prin aceasta se 'nrudește cu arta muzicală și cu știința matematică) linia orizontală, linia dreaptă suitoare, linia dreaptă coboritoare: ea poate să urce cu vârful către cer, fără găfâială sau să coboare perpendicular către infern cu iuțea întregei greutate; ea poate urmări spirala, poate descrie parabola sau zigzagul, înfățișând o serie de unghiuri supra puse.

36

Frumoasele, marile și puternicile corăbii, cu 'nfățișarea obișnuită și melancolică, ușor legănate pe apele liniștite, parcă ne șoptesc — privindu-le — când oare vom porni spre țara fericirii?

37

Fără 'ndoială că vă amintiți de o comedie intitulată: Geniu și Dezordine. Că dez-

ordinea e în legătură câteodată cu geniul, aceasta dovedește că geniul este extraordinar de puternic; din nefericire, titlul de mai sus, pentru mulți tineri, exprimă nu un accident, ci, dimpotrivă, o înrudire.

38

Frumosul este alcătuit dintr'un element etern, invariabil, a cărui cantitate este însă foarte greu de determinat, și dintr'un element relativ, circumstanțial, — sau mai bine zis din mai multe elemente: epoca, moda, morala, dragostea.

39

Florile Răului sunt sfârșite. Sunt în lucru coperta și portretul. Cuprind 35 de poezii noi, și fiecare poezie veche a fost profund refăcută.

Pentru întâia oară în viața mea, sunt aproape mulțumit. Cartea este aproape bine, și va rămâne, această carte, ca mărturia desgustului meu și-a urei mele împotriva tuturor lucrurilor.

40

Forma didactică e cea mai mare dușmă a adevăratei poezii.

41

Grație acestui minunat și nemuritor instinct al Frumosului, noi privim Pământul cu toate priveriștile lui, drept un rezumat, o corespondență a Cerului.

42

Germania exprimă reveria prin linii, Anglia — prin perspectivă.

43

Hotărît lucru: inspirația e soră bună cu munca ordonată, de toate zilele. Aceste două contrarii nu se exclud, ca de altfel toate contrariile din care e alcătuită natura.

Inspirația se supune ca foamea, ca digestia, ca somnul. Fără 'ndoială că sufletul e înzestrat cu un fel de mecanică cerească, de care nu trebuie să te rușinezi, ci dimpotrivă să tragi partea cea mai glorioasă. precum medicul trage toate foloasele din fiziologia trupului.

Dacă vrei să trăiești într'o contemplare continuă a operei de mâine, munca zilnică va ajuta inspirația, după cum un scris citeț te poate lămuri mai repede și după cum

totdeauna scrii clar când cugetarea e sigură și puternică.

44

În orice mare doliu național e o istovire a pulsului obștesc, o înnoptare a minților asemenea unei eclipse de soare, — imagine de-o clipă a sfârșitului lumii.

45

În orice schimbare e ceva infam și plăcut totodată, ceva de necredință și de nouitate. Aceasta e destul ca să explice Revoluția Franceză.

46

Imaginația este darul cel mai științific dintre forțele sufletești, pentru că numai prin el putem prinde analogia universală, sau, ceea-ce — în misticism — se numește corespondență.

47

În fiecare cuvânt e ceva *sfânt* care ne oprește să facem din el un joc de cuvinte. A mânuî cu dibăcie o limbă, e un fel de vrăjitorie evocatoare. Numai atunci coloarea

vorbește ca o voce adâncă și vibrantă; monumentele cresc, conturându-se pe fondul zărei; animalele și plantele — solii Uritului și-ai Răului — își articulează grimasa lor neechivocă; parfumul deșteaptă gândirea și amintirile — corespondențe; iar pasiunea murmură.

48

În zămislirea oricărei cugetări sublime e-o tremurare care se resimte în creierul mic.

49

În avântul scriitorilor tineri ca și 'n avântul tinereții fizice, e o frumusețe drăcească, misterioasă, care te face să le ierți multe cusururi.

50

În anumite stări sufletești aproape supranaturale, înțelesul adânc al vieții izvorăște întreg din spectacolul pe care îl avem înaintea noastră, oricât de obișnuit ar fi. El întrupează simbolul acestui înțeles.

51

În fiecare scriitor strălucește cu o pu-

tere mai vie sau mai potolită o flacără principală.

Chateaubriand a cântat dureroasa glorie a melancoliei și-a urîțului. Victor Hugo, mare, teribil, nemărginit ca o creație mistică, ciclopean, ca să ne exprimăm astfel — înfățișează puterea elementelor naturei și armonioasa lor luptă. Balzac — mare, înfricoșător și tot pe-atât de complex — întrupează monstrul unei civilizații și toate luptele, toate ambițiile și toate îndârjirile ei. Gautier, e dragostea închinată numai și numai frumosului, cu toate nuanțele lui, în graiul cel mai potrivit.

52

În materie de artă, mărturisesc că nu urăsc excesivul; dimpotrivă, moderația nu mi-a părut niciodată semnul unei firi artistice puternice.

Îmi plac aceste izbucniri de sănătate, aceste revărsări de voință care se 'ncrustează în operă ca smoala aprinsă în pământul unui vulcan, și care, în viața zilnică, înseamnă adesea faza, plină de desfătări, urmând unei mari crize morale sau psihice.

53

În literatură ca și 'n morală, e tot atât de primejdios pe cât e de glorios, să fii delicat. Cu cât suntem mai nobili cu atât suntem mai singuri.

54

Înțeleg să părăsești o cauză pentru ispita de a ști ce vei încerca servind alta.

55

Încerc să micșorez toate supărările mele printr'o muncă regulată. Când voi izbui, voi fi cel mai mândru și cel mai liniștit dintre toți oamenii, voi fi salvat.

56

Înțelegi tu acum de ce 'n mijlocul dezolantei singurătăți care mă împresoară, am pătruns așa de adânc geniul lui Edgar Poe, și de ce i-am zugrăvit așa de bine înfricoșata lui viață?!

57

În muzică, în pictură și chiar în poezie, care e totuși cea mai completă dintre arte, se află totdeauna o lacună pe care închipuirea auditorului o întregeste.

58

În dragoste ca și 'n literatură, simpatiile sunt involuntare.

Adevăratele simpatii sunt minunate, căci ele sunt doi în unul, — falsele, sunt de nesuferit, căci nu fac decât în aparență unul.

Iată de ce admit și admir camaraderia atât timp cât e întemeiată pe legături adânci de gândire și de temperament. Ea e una din admirabilele manifestări ale naturii, una din numeroasele aplicări ale acestui sfânt dicton: unirea face putere.

Aceeaș lege a sincerității și-a naivității trebuie să cârmuiască antipatiile. Sunt cu toate acestea oameni care își crează dușmani (ca și admiratori), din zăpăceală. Aceasta e o faptă foarte nesocotită, căci înseamnă a-ți face un dușman pe gratis. Un glonte deviat să nu credeți că nu rănește inima dușmanului, fără să mai amintim că poate să rănească pe unul din martorii luptei.

59

Ideea pe care omul și-o face despre frumos se imprimă în toată ființa lui, îi motoilește sau îi îndreaptă haina, îi rotunjește

sau îi aliniază gestul și — cu timpul — îi schimbă chiar trăsăturile chipului. Omul sfârșește prin a fi ceea-ce a voit să fie.

60

În afară de începuturile vieții unei națiuni, când poezia este în acelaș timp expresia sufletului și repertoriul cunoștințelor ei, istoria pusă în versuri este o abatere dela legile care guvernează cele două genuri: istoria și poezia; e o injurie adusă celor două Muze. În perioadele cu desăvârșire înaintate se face în lumea spirituală o diviziune a muncii care întărește și perfecționează fiecare parte, și atunci acela care încearcă să creeze poemul epic, așa cum îl înțelegeau națiunile mai tinere, riscă să micșoreze efectul magic al poeziei prin lungimea nesuferită a operei, și în acelaș timp frustrează istoria, răpindu-i o parte din înțelepciune și din severitate, calități pe care națiunile mature i le pretind.

61

La poeții adevărați nu există metaforă, comparație sau epitet care să nu fie o adaptare exactă la împrejurarea pe care o

înfățișează, fiindcă aceste metafore, comparații și epitețe sunt isvorâte din nesecatul fond al universalei analogii, și nu pot fi luate de aiurea.

62

Mă plictisesc în Franța, mai ales că toată lumea seamănă lui Voltaire. Emerson l-a uitat să-l treacă printre Reprezentanții umanității.

Ar fi putut scrie un frumos capitol: Voltaire sau antipoetul, regilor tuturor gură-cască, prințul superficialilor, anti-artistul, predicatorul grăjdarilor.

63

Mai e oare nevoie să-ți mărturisesc și ție — care ca atâția alții nu m'ai înțeles — că în această carte amară: *Florile Răului*, mi-am pus tot avântul sufletului, toată suavitatea, întreaga mea credință (traveslită). întreaga mea ură?

E adevărat că aș fi ispitit să scriu dimpotrivă, ba chiar să jur că e o carte de artă rece, de proză, de jonglerie, — dar atunci aș minți ca un bărbier de mahala.

64

Marii artiști, când sunt critici, analizează și laudă cu mai mare dragoste calitățile cari lipsesc facultăților lor creatoare.

65

Mai mulți critici au spus: această operă, într'adevăr frumoasă prin minuțiozitatea și vioiciunea descrierilor, nu cuprinde un singur personagiu care să 'nfățișeze morala prin care să vorbească conștiința autorului. Unde este personagiul proverbial și legendar, însărcinat să lămurească fabula și să 'ndrumeze inteligența cititorului? Cu alte cuvinte, unde este rechizitoriul?

Absurditate! eternă și incorigibilă confuzie a funcțiunilor și a genurilor! — O adevărată operă de artă n'are nevoie de rechizitor. Logica operei satisface toate cererile moralei, și cititorul e dator să tragă concluzia din concluzia autorului.

66

Mai toată viața noastră e cheltuită în curiozități prostești. În schimb, sunt altele care ar trebui să ațâțe la culme curiozitatea oamenilor, și care, judecându-i după traiul lor de toate zilele îi lasă reci.

Unde ne sunt prietenii morți? De ce suntem aici? Venim de undeva? Ce este libertatea? Poate ea să se potrivească legii divine? Numărul sufletelor este finit sau infinit? Dar numărul planetelor locuite?

67

Mijloc de a fi original: sinceritate absolută.

68

Nu uitați în dramă: miraculosul, vrăjitoria și romanescul.

69

Nu disprețuiți sensibilitatea nimănui. Sensibilitatea fiecăruia e propriul său geniu.

70

Nu cunosc sentiment mai turburător decât admirația. Prin greutatea de-a ți-o exprima într'un chip demn, se aseamănă cu iubirea.

71

Națiunile n'au oameni mari decât fără voia lor, — ca și familiile.

Ele își dau toate silințele ca să nu-i aibă.
De aceea, omul mare, ca să existe, trebuie
să dispue de o forță de atac mai mare de-
cât puterea de rezistență desfășurată de
milioane de indivizi.

72

Nu sunt decât trei ființe demne de res-
pect: preotul, soldatul și poetul; acel care
binecuvintează, acel care sacrifică și se sa-
crifică și acel care cântă. Restul e făcut
pentru bici.

73

Necesitatea de-a chinui izvorăște din
stratul păcătos al inimei omenești, însetat
de voluptăți.

Cruzime și voluptate, senzații identice,
ca frigul și căldura ultimelor grade.

74

Nimic nu-i mai interesant pe pământ
decât religiile.

Există o religie universală făcută pentru
alchimiștii gândului, o religie care se des-

prinde din om, socotit ca un memento divin.

75

Nici un muzicant nu izbutește ca Wagner să *zugrăvească* spațiul și adâncimea. material și spiritual. El e stăpân pe acea artă care traduce, prin gradații fine, tot ceea-ce e neasemuit, imens, ambițios, în omul spiritual și natural. Ți se pare câteodată, auzind această muzică înflăcărată și a-tot-stăpânitoare, că vezi zugrăvite pe fondul nopților — sfâșiat de reverie — amețitoare concepțiuni ale opiului.

76

Nu dintr'o vanitate literară prostească te întreb dacă ai primit un număr din Revista Contemporană cu versuri de mine. Fiindcă nimic nu trebuie pierdut. Cine știe dacă nu te vei simți într'o zi fericită să strângi tot ce-am făcut?!

77

Niciodată n'am văzut o paletă preparată cu atâta minuțiozitate și cu atâta delicatețe ca aceea a lui Delacroix. Semăna cu un

buchet de flori asortate într'un mod savant.

78

Nu există amănunt de prisos când e să zugrăvești caracterul unor anumiți oameni.

79

Nu vreau să spun că poezia nu înnobilează moravurile — să fiu bine înțeles — sau că rezultatul ei final nu este să ridice omul deasupra nivelului intereselor vulgare; căci evident ar fi o absurditate. Susțin însă că dacă poetul a urmărit un scop moral, el și-a micșorat forța poetică și poți chiar să pariezi că opera sa va fi proastă.

80

Orice poet, care nu știe exact cu câte anumite cuvinte se poate asocia un cuvânt, e incapabil să exprime o idee oarecare.

81

Orice operă mare și severă nu se poate încrusta în amintirea oamenilor și nici nu-și poate cuceri locul în istorie fără crâncene împotriviri.

82

Oamenii nu știu cu ce răbdare și cu ce îndârjire a înzestrat Providența pe acei cărora le-a încredințat o misiune.

83

Omul de litere este dușmanul lumii.

84

O lacrimă sau un surâs pe fața unui uriaș este o originalitate aproape divină.

85

Orice idee este, prin ea însăși, înzestrată cu o viață nemuritoare, căci forma este independentă și nu moleculele alcătuiesc forma.

86

Omul de geniu se bucură de privilegiile unor anumite principii, numai să nu fie dăunătoare ordinei, care ne-ar scandaliza dacă le-am întâlni la simplul cetățean sau la adevăratul părinte de familie.

87

Odată cu poezia și sorbind poezia, odată cu muzica și sorbind muzica, sufletul întrevede splendorile de dincolo de mormânt.

88

Oricât de puternic ar fi geniul unui om, oricât de mare i-ar fi avântul, funcția oficială îi soarbe din puteri, îi înăbușe libertatea, îi întunecă limpezimea judecăței.

89

Omul de litere rulează capitaluri și deșteaptă pofta gimnasticei intelectuale.

90

Pe zi ce trece se mărește prăpastia între spirit și brută.

91

Precum omul poate să-și extragă unele doctorii din unele otrăvuri foarte puternice, tot așa poate să-și extragă noi și subtile fericiri chiar din durere, din fatalitate și din dezastre.

92

Poți fi în acelaș timp un om din popor și un spirit distins, precum poți fi un prost și totuși înzestrat cu un geniu special.

93

Puțini oameni își dau seama cât farmec și câtă vrajă adaogă bunătatea — forței.

94

Publicul în fața geniului e un ceasornic în întârziere.

95

Poate ar fi dulce să fii pe rând victimă și călău.

96

Prin alegerea subiectelor și prin metoda sa dramatică, Wagner se apropie de anti-chitate, — prin energia pasionată a expresiei, el este astăzi reprezentantul cel mai adevărat al naturei moderne.

97

Poezia își ajunge sieși. Eternă, n'are nevoie de nici un ajutor dinafară.

98

Poeții iluștri și-au împărțit demult provinciile cele mai înfloritoare ale Poeziei. Mi-a părut cu haz și cu atât mai plăcut cu cât sarcina era mai anevoioasă, să extrag frumusețea din rău și urât.

99

Poezia se nrudește cu muzica printr'o

prozodie ale cărei rădăcini se înfig mai adânc în sufletul omenesc decât ar bănuire-o teorie clasică.

Poezia se 'nrudește și cu arta picturală, cu arta culinară și cu a toaletei prin putința de-a exprima orice senzație de suavitate sau de amărăciune, de fericire sau de groază, prin împerecherea cutărui substantiv cu cutare adjectiv asemănător sau opus.

100

Revoluția, prin sacrificiu, confirmă superstiția.

101

Superstițiile sunt rezervoarele tuturor adevărilor.

102

Sunt oameni cari nu pot să petreacă decât în grup. Adevăratul erou se distrează singur.

103

Sunt unii tineri cari prea încrezuți în geniu și 'n inspirație, cred că au și dreptul să nu se supue nici unei discipline. Ei uită că

geniul trebuie — ca și saltimbancul încercat — să-și expue de mii de ori viața exercitându-se în ascuns, înainte de a danța în fața publicului; uită că inspirația, într'un cuvânt, este răsplata deprinderii și-a muncii cotidiene.

104

Scriitorii care se laudă că 'mpărtășesc opiniunile cele mai cuminți, cele mai clasice, nu dovedesc nici înțelepciune nici măsură, nici măcar o obișnuită politețe, când e vorba să analizeze opiniunile care le sunt contrarii.

105

Semnul operilor cu adevărate artistice este să fie un izvor inepuizabil de evocări.

106

S'ar zice că Wagner iubește mai ales pompele feudale, adunările omerice, în care zace o îngrămădire de forțe vitale, mulțimele înflăcărare — zăcăminte de electricitate umană — de unde stilul eroic țâșnește cu o furie naturală.

107

Stoicismul, religie care n'are decât o singură taină: sinuciderea.

108

Sunt clipe în viață în care timpul și spațiul sunt mai profunde și sentimentul existenței imens de mărit.

109

Și ca culme a ridicolului, trebuie ca 'n mijlocul acestor nesuferite sguđuri care mă uzează, să fac versuri, — cea mai obositoare ocupație pentru mine.

110

Semnul caracteristic al adevăraților poeți este să poată eși din înșiși, și să 'nțeleagă naturile deosebite de-ale lor.

111

Să ai fericirea la doi pași, aproape în mână și să n'o poți prinde! Și să știi că nu numai vei fi fericit, dar că încă vei face fericit și pe acela pe care s'ar cuveni să-l faci fericit!

Adaogă la această suferință și pe aceea

pe care tu poate n'o vei putea înțelege: când nervii unui om sunt prea slăbiți printr'o mulțime de umilinți și de suferinți, dracul, în ciuda tuturor hotărîrilor, se furișează în toate diminețile în creierul său sub forma acestui îndemn: de ce să nu mă odihnesc o zi în uitarea tuturor lucrurilor. Voi îndeplini noaptea asta și dintrodată, toate lucrurile urgente. Și pe urmă noaptea vine, sufletul e spăimântat de mulțimea lucrurilor întârziate, o tristețe zdrobitoare aduce neputința și a doua zi aceeaș comedie se joacă cu aceeaș bună credință, cu aceeaș încredere și cu aceeaș conștiință.

112

Tinerii scriitori când vorbesc cu invidie de un tânăr confrate, spun: „Frumos debut, a dat norocul peste el!”, negândîndu-se că orice debut a fost totdeauna precedat și că este urmarea altor douăzeci pe care dâșii nu le cunosc.

Nu știu dacă cineva și-a făcut reputația dintrodată; cred însă mai curînd că orice succes se află într'un raport aritmetic sau geometric față cu puterea scriitorului, sau că este rezultatul succesorilor de mai 'nainte, pe care adeseori nu le cunoaștem.

113

Tannhauser înfățișează lupta a două principii care au ales inima omenească drept principal câmp de bătaie, adică a cărnei cu spiritul, a infernului cu cerul, a lui Satan cu Dumnezeu.

114

Te îmbrățișez mamă și te rog să nu consideri acest scandal (procesul volumului *Florile Răului*), care pricinuiește o adevărată emoție în Paris, decât ca temelia norocului meu literar.

115

Ura e o licoare prețioasă, o otravă mai scumpă decât a vestiților Borgia, căci e făcută din sângele, din sănătatea, din somnul nostru și din două treimi ale amorului nostru! Trebuie deci să fim mai sgârșiți cu ea.

116

Un artist, un om într'adevăr demn de acest nume, trebuie să aibă ceva esențial *sui generis*, grație căruia să fie el și nu altul.

117

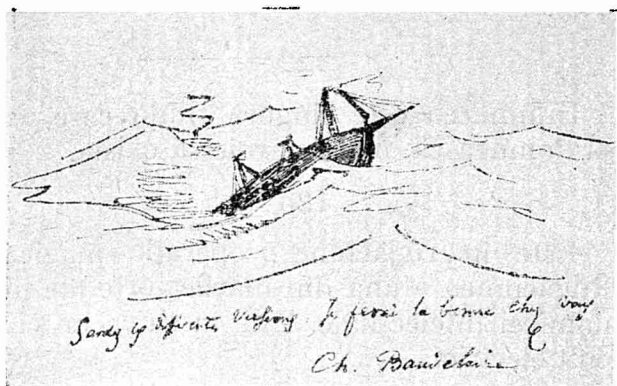
Va veni timpul când vom înțelege că orice literatură care nu e 'nfrățită cu știința și cu filosofia, e o literatură omucidă și suicidă.

118

Veuillot este atât de bătăran și un atât de mare dușman al artelor încât îți vine să crezi că toată democrația lumii s'a refugiat în sufletul lui.

119

Vițiul lovește în dreptate și'n adevăr, revoltă intelectul și conștiința; dar ca insultă adusă armoniei, ca disonanță, va răni mai ales unele spirite poetice — și de aceea cred că nu exagerez socotind orice încălcare împotriva moralei, frumosului moral, drept o greșală împotriva ritmului și a prozodiei universale.



II

DUMNEZEU — SATAN

120

Chiar dacă Dumnezeu n'ar exista, religia ar fi divină.

121

Ce este căderea în păcat? Dacă este unitatea devenită dualitate, Dumnezeu a căzut. Cu alte cuvinte, creațiunea nu este ea căderea lui Dumnezeu?!

133

122

Dumnezeu este singura ființă care, ca să domnească, n'are nevoie să existe.

123

Este în rugăciune o operație magică. Rugăciunea e una din marile forțe ale dinamicei intelectuale. Este în ea ca un circuit electric.

124

E mult mai greu să-l iubești pe Dumnezeu decât să crezi în el. Dimpotrivă, e mult mai greu pentru oamenii din secolul acesta să creadă în Diavol decât să-l iubească. Toată lumea îl simte și nimeni nu crede în el. Sublimă subtilitate a Diavolului.

125

În orice om și în fiecare clipă sunt două avânturi în acelaș timp: unul spre Dumnezeu, altul spre Satan.

Rugăciunea către Dumnezeu sau spiritualitate, e dorința de-a te înălța în grad: rugăciunea către Satan sau animalitate, e bucuria de a coborî. La aceasta din urmă

trebuie adăogate: iubirea de femei și convorbirile intime cu animalele: câinii, pisicile.

126

Misticismul: trăsură de unire între păgânism și creștinism.

127

Nu trebuie să credem că diavolul ispitește numai pe oamenii de geniu.

Fără 'ndoială că disprețuiește pe imbecili, dar nu se lipsește de ajutorul lor. Dimpotrivă, în ei își pun toată nădejdea izbândeii.

128

Nimic nu există fără scop. Deci existența mea are un scop. Care scop? Nu-l știu. Așa dar nu sunt eu acela care mi l-am ales. Desigur e unul mai înțelept decât mine. Deci trebuie să mă rog aceluia să mă lumineze.

129

Omul care și-a spus rugăciunea de seară, e un căpitan care și-a pus santinelă. Poate să doarmă.

130

Păgânismul și creștinismul se complectează, se explică unul prin altul.

131

Poate să nu-ți lipsească spiritul și totuși să cauți în Dumnezeu complicele și amicul care lipsește totdeauna. Dumnezeu e veșnicul duhovnic în această tragedie în care fiecare este eroul.

132

Se găsesc cămătari și asasini care să se roage lui Dumnezeu: „Dă, Doamne, să-mi reușească afacerea viitoare”. Dar rugăciunea acestor mișei nu micșorează omagiul rugăciunii mele.

133

Preotul este grandios, fiindcă te face să crezi într'o mulțime de lucruri minunate. Dacă Biserica vrea să facă totul și să fie totul pe pământ, e în firea spiritului omenesc. Popoarele adoră autoritatea. Preoții sunt servitorii și sectarii imaginației.

Tronul și altarul, maximă revoluționară.

136

134

Setea nesăţioasă de-a şti tot ce este dincolo şi care revelează viaţa, este dovada cea mai vie a nemuririi sufletului nostru.

135

Spania pune în religie cruzimea primitivă a iubirii.

136

Umilinţele mele n'au fost decât atenţii din partea lui Dumnezeu.

137

Veşnica Venus (capriciu, isterie, fantazie) este una din formele seducătoare ale Diavolului.



B A U D E L A I R E — D e s e n

III

IUBIREA — FEMEEA

138

Biserica neputând să supprime amorul, a voit cel puțin să-l dezinfecteze și a creat căsătoria.

139

Cine-i acela care n'a sacrificat prea mult acestui înfricoșător idol: — femeea? Și cine nu știe că tocmai aceia care i s'au închinat cu tot sufletul au avut să sufere mai mult!

138

140

Ceea-ce e plicticos în iubire, e că este o crimă în care nu te poți lipsi de un complice.

141

Ceea-ce face să ne fie și mai scumpă femeea iubită, e desfrâul trăit cu celelalte femei. Cu cât îi răpim din plăcerile sensuale, cu atâta o adorăm. Conștiința că ai nevoie să fii iertat te face mai curtenitor.

142

Ceea-ce nu e puțin diform are aerul banal, de unde reese că neregularitatea, adică neprevăzutul, surpriza, uimirea sunt o parte esențială și caracteristică a frumuseței.

143

Cu cât o femeie e mai streină de noi cu atât o iubim mai mult.

144

Dintr'un concubinaj aprins, poți ghici plăcerile unei tinere căsnicii.

145

Despre nevoia de a bate femeea.

Poți să bați pe cei pe care-i iubești, exemplu: copiii. Dar aceasta înseamnă să suferi atunci când i-ai disprețui.

146

E scris femeii să fie sugestivă, ea trăește cu sufletul în închipuirile pe care le aprinde și pe care le fecundează.

147

Femeea e ființa care proiectează cea mai mare umbră sau cea mai mare lumină în visurile noastre.

148

Femeea n'are puterea abstracțiunei: nu știe să separe spiritul de corp, e simplistă ca toate animalele. — Un satiric ar spune: pentru că n'are decât corp...

149

Femeea este *naturală*, adică de nesuferit.

150

Iubirea vrea să sfărâme hotarele-i proprii, să se topească cu victima, precum în-

140

vingătorul cu învinsul și cu toate acestea
să păstreze drepturi de cuceritor.

151

Intre unele femei și panglica Legiunei
de Onoare e o asemănare: nu-ți mai plac
pentru că s'au murdărit în contact cu unii
oameni.

152

În iubire, ca și aproape în toate aface-
rile omenești, înțelegerea prietenească se
datorește unui cuvânt cu două înțelesuri.
Acest cuvânt e plăcerea. Bărbatul strigă :
O, îngerul meu! Femeea suspină: Mamă,
mamă! Și acești doi imbecili sunt încredin-
țați că dau acelaș concert.

153

Iubirea se aseamănă cu o tortură sau cu
o operație chirurgicală. Dar această idee
poate fi adâncită până la durerea cea mai
amară. Chiar atunci când cei doi amanți
ar fi foarte îndrăgostiți și plini de dorinți
reciproce, unul din ei va fi mai liniștit sau
mai puțin entuziast. Acela sau aceea este
chirurgul sau călăul ; celălalt : subiectul,
victima. Ați auzit acele suspine — prelu-

diile unei tragedii dezonorante — acele gemete, acele țipete, acele sughițuri? Cine nu le-a rostit, cine ni le-au smuls fără să ne putem împotrivi? Acei ochi de somnambul, acele membre ai căror mușchi se umflă și se încordează ca sub acțiunea unei pile galvanice, — ca fenomene, desigur că sunt mai grave, mai stranii decât exemplele pe care ni le dă beția, delirul, opiul în cele mai funeste rezultate. Și iată că pe chipul omenesc — pe care Ovidiu îl credea anume făcut ca să oglindească stelele — nu mai poți citi decât expresiunea unei cruzimi nebune, care se stinge într'un fel de moarte. Căci, desigur, aș săvârși un sacrilegiu numind extaz acest fel de nimicire.

Spăimântător joc, în care unul din jucători trebuie să piardă conducerea regatului său.

Odată, în fața mea, s'a 'ntrebat în ce constă cea mai mare plăcere a iubirei. Cineva răspunse foarte natural: a poseda și altul: a te da. — Cel dintâi, cu alte cuvinte, spunea: voluptatea mândriei și celălalt: voluptatea umilirei.

În sfârșit, se găsi un nerușinat utopist care răspunse că cea mai mare plăcere a

iubirei e să creezi cetățeni pentru patrie.

Eu, vă spun: singura și suprema voluptate a iubirei zace în siguranța de a face *răul*. Și bărbatul și femeia știu, de când se nasc, că în durere e toată voluptatea.

154

Iubirea poate să izvorească dintr'un sentiment generos: plăcerea de a se prostitua, dar peste puțin e falsificat de dorința de-a stăpâni.

155

În sufletul fiecăruia există plăcerea ne-strămutată de a se prostitua, ceea-ce ne arată că omul are groază de singurătate. Vrea să fie *doi*. Omul de geniu vrea să fie *unul*, deci singur. Gloria înseamnă a rămâne *unul*.

Această groază de singurătate, nevoia de a-ți uita eul în brațele unei femei, o numim într'un mod nobil: nevoia de-a iubi.

156

Mișcat de acele voluptăți care se aseamănă cu amintirile, înduioșat de gândul unui trecut netrăit, de atâtea greșeli, de

atâtea certuri, de atâtea nimicuri pe care trebuie să și le ascundă unul altuia, începu să plângă și caldele lacrimi picurară, în întunericul nopții, pe umărul gol al scumpei și veșnicei lui iubite încântătoare.

Ea tresări, și la rândul ei se simți înduioșată și învinsă. Întunericul ațipi orgoliul și cochetăria ei de femei rece, și astfel aceste două ființe scăpătate, dar suferind încă prin cele câteva fibre de noblețe ce le mai rămăseseră, se 'nlănțuiră deodată, topind — în ploaia lacrimilor și-a sărutărilor — tristețele trecutului cu îndoelnicele speranțe ale viitorului. Desigur că dâșii niciodată n'au sorbit voluptatea cu o mai ne-bunească înfrigurare ca 'n această noapte de melancolie și de înfrângere; voluptate hrănită din durere și din remușcări.

157

Mulțumită unei acțiuni a spiritului cu totul specială îndrăgostiților când sunt poeți, sau poezilor când sunt îndrăgostiți, — femeia se înfrumusețează cu toate farmecele naturei înconjurătoare, și natura se bucură întâmplător de farmecele pe care femeia iubită le revarsă, fără să știe, cerului, pământului și valurilor.

158

Oamenii cei mai puțin pudici iubesc ca femeea iubită să fie pudică.

159

Prostia e adeseori podoaba frumuseței, căci ea dă ochilor acea strălucire tristă de heleștaie întunecate și acea liniște greoaie, uleioasă, de mări tropicale.

Prostia e păstrătoarea frumuseței; ea alungă sbârciturile; e un cosmetic divin care ne apără idolii de mușcăturile pe care cugetarea le păstrează pentru noi, nepuțincioși savanți ce suntem.

160

Totdeauna m'am întrebat de ce li s'au dat voe femeilor să intre în biserici. Ce pot oare vorbi cu Dumnezeu?

161

Un trup slab e mai gol, mai indecent decât un trup gras.

162

Voluptatea celui care întreține are în acelaș timp ceva de înger și de stăpânitor. — Binefacere și cruzime.

Ea e independentă de sex, de frumusețe și de genul animal.



B A U D E L A I R E M a n u s c r i s

IV

V I A Ț A

163

Adevărata civilizație nu stă nici în gaz, nici în mașina cu aburi, nici în mesele spiritiste, ci în descreșterea treptată a Păcatului Originar.

164

Am ajuns la convingerea că prostia de astăzi își are o misterioasă utilitate, și că, adeseori, Răul — printr'un mecanism atotputernic — se schimbă în Bine.

146

165

A consimți să fii decorat înseamnă a recunoaște statului și regelui dreptul de-a te judeca și de-a te ilustra.

166

Batjocura, insulta, nedreptatea, sunt admirabile lucruri, și am fi ingrași dacă n'am fi recunoscători Nedreptăței.

167

Cel dintâi ins are tot dreptul să vorbească de el însuși, numai să te facă să petreci.

168

Cu tot progresul făgăduit de-atâta amar de vreme, veșnic vor rămâne destule urme ca să simțim brutala tiranie a Păcatului Originar.

169

Ce poate fi mai iluzoriu decât progresul, pentrucă omul, cum se vedește zilnic, e asemenea și egal omului, adică pururea în stare sălbatecă. Ce sunt primejdiile din

codru și câmpii, pe lângă ciocnirile și conflictele zilnice ale civilizației?! Fie că omul își omoară victima în centrul orașului, fie că și-o ucide în pădurile întunecate, nu-i tot omul primitiv, adică cel mai perfect animal de pradă?

170

Ceea-ce gura se deprinde să spuie, inima se obișnuiește să creadă.

171

Cel mai urât dintre sentimentele omenеști este invidia.

172

Comerțul e, prin firea lui, satanic. Comerțul e împrumutul înapoiat, e împrumutul cu subînțelesuri: Dă-mi mai mult decât îți dau.

Spiritul oricărui comerciant e complet vițiat.

Comerțul e *natural*, deci e infam.

Cel mai puțin infam din toți comercianții e acela care zice: „Să fim virtuoși ca să câștigăm mai mult decât proștii vițioși”. Pentru comerciant însăși cinstea e o speculație folositoare.

Comerțul e satanic, fiindcă e una din întrupările egoismului, cea mai josnică și cea mai păcătoasă.

173

Dacă te urmărește nenorocul, e că-ți lipsește ceva: bagă bine de seamă ce, și studiază jocul voințelor vecine, pentru a-ți strămuta mai cu ușurință sfera, dincolo de hotarele nenorocului.

174

Dacă s'ar întâmpla ca un ins, furat de lene și de reverie, să fie deșteptat prin puternice lovituri de bici, — biciuitorul, n'ar fi cu adevărat amicul și binefăcătorul celui dintâi?!...

Asemeni în politică, adevăratul sfânt e acela care biciuește și ucide poporul pentru binele poporului.

175

După o orgie te simți totdeauna mai singur, mai părăsit.

176

E cu neputință să citești un jurnal din orice zi, lună sau an, fără să nu găsești la

fiecare rând semnele celei mai spăimântătoare perversități umane și totodată laudele cele mai neașteptate aduse probității, bunătății, milei, — cum și afirmările cele mai nerușinate în ce privește progresul și civilizația.

Orice jurnal, dela întâiul și până la ultimul rând, nu-i decât o țesătură de orori: războaie, crime, furturi, nerușinări, torturi. crimele prinților, crimele națiunilor, crimele particularilor, — o beție de cruzimi universale; și acesta e desgustătorul aperitiv pe care îl ia omul civilizat la fiecare masă.

Totul în această lume, oglindește crima: jurnalul, zidul și chipul omului.

Nu pot să 'nțeleg cum un suflet curat poate citi un ziar fără un fior de desgust.

177

Este o oarecare lașitate, sau mai degrabă o oarecare moliciune la oamenii cinstiți.

178

În legătură cu somnul — aventură sinistă, pe care o repetăm în fiecare seară — putem spune că oamenii se culcă zilnic

cu o îndrăsneală care ar părea inexplicabilă dacă n'am ști că decurge din ignorarea pericolului.

179

Lumea nu trăește în armonie decât grație Echivocului; numai printr'un universal echivoc lumea cade de acord, căci dacă, din nefericire, ai putea să privești în adâncul fiecăruia nu te-ai mai putea înțelege niciodată cu nimeni.

180

Mulți prieteni — multe mănuși.

181

Nu 'ncepe amor propriu față de-acei pe care îi iubim și care ne iubesc.

182

Numai guvernământul aristocratic e înțelept și temeinic.

Monarhia sau republica clădite pe democrație sunt deopotrivă de absurde și de șubrede.

183

Omul — prin urmare fiecare din noi — e atât de depravat din fire încât mai ușor

admite o decădere obștească decât întemeierea unei hierarhii cuminți.

184

Omul soarbe aerul odată cu lumina, de aceea poporul are dreptate să spună că noaptea aerul e neprielnic lucrului.

185

Omul iubește atât de mult societatea, încât chiar când fuge de oraș, fuge tot ca să caute lumea, adică să refacă orașul la țară.

186

O plăcere, o fericire neașteptată, o întâmplare de nimica norocoasă, înrăurește surprinzător caracterul și spiritul. — O aventură fericită, o reușită afacere bănească, îți dau noi și puternice avânturi.

187

Poporul este adorator născut al focului: al focului de artificii, al incendiilor, el însuși incendiar.

188

Pentru ce democrații nu iubesc pisicile, e ușor de ghicit. Pisica e frumoasă, deș-

152

teaptă ideea luxului, a curăţeniei şi a voluptăţii.

189

Săvârşeşti o egală nedreptate atribuind monarhului meritele şi viţiile poporului pe care îl guvernează.

Aceste merite şi viţii sunt aproape în general — după cum statistica şi logica le-ar putea dovedi — urmările atmosferei guvernământului de mai 'nainte.

Ludovic al XIV moşteneşte oamenii lui Ludovic al XIII şi glorie. Napoleon I moşteneşte oamenii lui Carol al X şi glorie. Napoleon al III moşteneşte oamenii lui Ludovic-Filip şi dezonoare.

În totdeauna guvernul trecut e răspunzător de moravurile celui ce urmează, atât cât poate un guvern să fie răspunzător de ori ce s'ar întâmpla.

Intreruperile neaşteptate pe care împrejurările le aduc domniilor, nu îngăduiesc ca această lege să fie cu totul exactă, în ce priveşte timpul. Deasemeni nu se poate însemna exact unde se sfârşeşte o înrâurire, dar această înrâurire va dăinui în întreaga generaţie care s'a dezvoltat sub ea.

190

Se spune că am treizeci de ani, dar dacă am trăit într'un minut, trei..., n'am oare nouăzeci de ani?!

191

Spiritul, bătaia de joc, ironia poate să nu excludă mila, dar aceasta e rar.

192

Țărilor protestante le lipsesc două elemente neapărat trebuincioase fericirii unui om bine crescut: politeța și evlavia.

193

Toți cei ce zic: mă urmărește nenorocul, n'au avut încă un succes adevărat, sau nu l-au cunoscut de loc.

194

Toți burghezii care rostesc la fiecare pas: imoral, imoralitate, moralitate în artă și alte prostii ca acestea, mă fac să mă gândesc la una din acele Flori ale trotuarului, care — însoțindu-mă într'o zi la muzeul Luvrului, unde nu mai fusese niciodată—

154

își ascundea privirea și mă trăgea întruna de mânecă, spunându-mi: — în fața nemuritoarelor statui și tablouri — cum e cu putință să se expuie publicului asemenea nerușinări?!

195

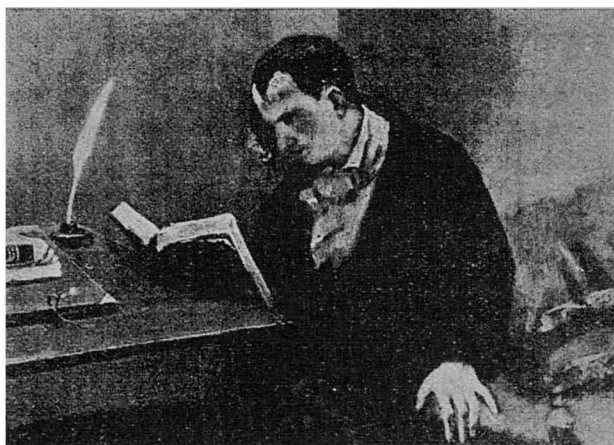
Un șir de plăceri mărunte alcătuiesc fericirea.

196

Un funcționar, un ministru, un director de teatru sau de jurnal pot fi uneori demni de respect, dar niciodată divini. Sunt inși fără personalitate, născuți pentru funcții, adică pentru trebuințele publicului.

197

Viața n'are decât un singur farmec: farmecul jocului. Dar dacă ne este indiferent câștigul sau pierderea?!



C O U R B E T — B a u d e l a i r e i n 1853

V

MUNCA

198

Amânând orice acțiune pe care o ai de îndeplinit, ești amenințat să n'o mai poți îndeplini niciodată.

199

A lucra, înseamnă a lucra fără încetare, a te uita pe tine însuși lucrând, a fi numai voință, pururi în acțiune.

200

Cu cât lucrezi, cu atât lucrezi mai bine,

cu atât vrei să lucrezi mai mult. Cu cât produci, cu atât devii mai fecund.

201

Cel mai bun leac împotriva mizeriei, împotriva boalei și-a melancoliei, nu-i decât unul singur: dragostea de muncă.

202

Cine refuză plăcerile pure ale activității cinstite, nu mai poate simți decât plăcerile teribile ale viciului.

203

De ce aș izbuti, dacă nici n'am încercat?!

204

Dă-mi, Doamne, puterea să-mi îndeplinesc punctual datoria în toate zilele și să devin astfel un erou și un sfânt.

205

Dacă ai lucra în fiecare zi, viața ți-ar fi mai ușoară.

206

Fă-ți datoria în toate zilele și încrede-te în Dumnezeu pentru a doua zi.

207

În fiecare clipă suntem sfărâmați de ideea că timpul trece. În două chipuri putem să scăpăm de acest vis urît: prin plăcere și prin muncă. Munca ne întărește. Plăcerea ne istovește. Cu cât ne absoarbe una cu atât ni-e silă de cealaltă.

208

Înșușirea de-a răspunde cerințelor fiecărui minut, cu un cuvânt punctualitatea, trebuie neapărat să-și găsească răsplata.

209

Jocul, călăuzit chiar de știință, oricât ar fi el de rodnic, dacă e intermitent, va fi învins de muncă, oricât ar fi ea de mică, dacă e continuă.

210

Lucrează cu furie, fără scop, ca un nebun. Vei vedea rezultatul.

211

Munca, forță progresivă și acumula-toare, poartă dobânzi ca și capitalul și 'n însușirile și 'n rezultatele ei.

212

Munca imediată, chiar neizbutită, prețuește mai mult decât reveria.

213

Nici o lucrare nu e prea mare afară de aceea pe care n'ai curajul s'o începi. Cu timpul se schimbă într'un vis urât.

214

Nu poți uita că timpul trece decât întrebuințându-l.

215

Orice întârziere a unui act de voință e o părticică de substanță pierdută. Cât de păgubitoare este deci șovăiala și câtă energie ni se cere ca să 'mplinim aceste pierderi.

216

Obiceiul de-a-ți îndeplini datoria alungă frica.

217

Plăcerea de-a-și economisi energia rodnică trebuie să înlocuiască la omul matur, plăcerea ce-o simte tânărul de-a și-o risipi.

218

Parcă e un făcut ca oamenii să nu-și îndeplinească la vreme datoria; sunt încredințat că de-aci decurge sărăcia omului de geniu, iar norocul prostului din punctualitatea cu care și-o îndeplinește.

219

Prețuirea numai a ceea ce-i necesar și disprețul a tot ce-i de prisos, — iată linia de conduită a înțeleptului și-a omului stoic.

220

Puțină muncă, repetată de 365 de ori (pe an), dă de 365 de ori puțini bani, adică o sumă enormă. În acelaș timp, gloria e făcută.

221

Singurul mijloc ca să câștigi bani e să muncești într'un mod dezinteresat.

222

Trebue să lucrezi, dacă nu de plăcere, cel puțin de disperare, căci — judecând bine — a munci e mai puțin obositor decât a petrece.

223

Totul se poate îndrepta: nu-i încă timpul pierdut.

224

Totul nu se 'nfăptuește decât încetul cu încetul.

225

Un șir neîntrerupt de mici voințe dau un mare rezultat.

226

Voluptatea plăcerii ne leagă de prezent, grija vieții ne face să ne gândim veșnic la viitor.

Acel care e robit plăcerii, adică prezentului, îmi face impresia unui om rostogolindu-se într'o prăpastie și care, voind să se agațe de arbuști, îi smulge și îi târăște odată cu dânsul.

INDICE

Numărul arată ordinea Cugetărilor

Abstracțiuni 33	Aventură fericită 186
Adevăruri 101	Balzac (H. de) 51
Admirație 70	Bani (A câștiga) 221
Aer 184	Bate (A) 145
Afacere bănească reușită 186	Batjocură 166
Altar 133	Bătae de joc 191
Amanți 153	Biciuitor 174
Amănunt de prisos 78	Binele 164
Amânare 198	Biserica 133, 138
Amor 138	Boală 201
Amor propriu 181	Borgia 115
Analogie universală 46, 61	Brută 90
Anglia 42	Bunătate 93
Antipatii 58	Burghezi imbecili 194
Artă 4, 52	Camaraderie 58
Artist 116	Caracteristica frumuseței 142
Artiști mari 64	Carol X 189
Avântul scriitorilor tineri 49	Cauză 54
Avântul tinereței fizice 49	Căderea în păcat 121
	Călău 95

Căsătorie 138	Debut 112
Cel dintâi ins 167	Decădere obștească 183
Cer tragic 23	Decorat 165
Cerinți ale sufletului omenesc 34	Delacroix (E) 29, 77
Cerul 41	Delicat 53
Chateaubriand 51	Democrat 188
Chinui (A) 73	Desen arabesc 6
Civilizație 163, 169	Desfrâu 141
Comerciant 172	Desgust 14
Comerț 172	Dezacorduri 5
Concubinaj 144	Diavol. <i>Vezi:</i> Satan
Convorbiri intime cu animale 125	Diform 142
Corabie 34, 36	Director de jurnal 196
Creațiune 121	Director de teatru 196
Credință în operă 76	Doliu național 44
Creștinism 126, 130	Dramă 68
Crimă 176	Dumnezeu 113, 120, 121, 122, 124, 125, 131, 136, 160, 206
Critic-i 2, 64	Dușmanul lumii 83
Cruzime 73	Echivoc 179
Cugetare sublimă 48	Emerson (R.-W.) 62
Curiozități prostești 66	Entuziasm 33
Cuvânt 47, 80	Erarhie cuminte 183
Dandy 31	
Datoria 204, 206, 216, 218	

Erou 102, 204	Funcție oficială 88
Excesiv 52	Funcționar 196
Existență 128	Gautier (Théophile)
Familie 71	51
Fatalitate 32	Geniu 37, 88, 94
Fecund 200	Geniu special 92
Femeie 139, 143, 145,	Geniu și Dezordine
146, 147, 148, 149,	37
151, 157, 160	Germania 42
Femeia iubită 141,	Gimnastică intelectuală 89
158	Glorie 155
Fericire 111, 195	Glorie (Sete de) 9
Fericire neașteptată	Grija vieții 226
186	Grotesc 5
Fericiri nouă 91	Gură 170
Fericiri subtile 91	Guvernământ 189
Filosofie 117	Guvernământ aristocratic 182
Florile Răului 39, 63,	Hugo (Victor) 51
114	Idee 21, 85
Foc 187	Imaginație 28, 46
Forma didactică 40	Imbecili 127
Formă 21, 85	Inimă 170
Forță 93	Inspirație 43, 103
Franța 62	Instinct al frumosului 41
Fraza poetică 35	
Frică 216	
Frumosul 38, 59	

Insultă 166	Ludovic XIII 189
Înși fără personalitate 196	Ludovic XIV 189
Invidie 171	Ludovic Filip 189
Ironie 191	Lume 179
Isbuti (A) 203	Lume spirituală 32
Ispită 54	Maistre (Joseph de) 24
Istorie 60	Marea 25
Iubire 140, 150, 152, 153, 154, 155	Materie 12
Iubirea de femei 125	Mănuși 180
Incerca (A) 203	Mândru 19
Indrepta (A) 223	Melancolie 201
Infăptui (A) 224	Milă 191
Intârziere 215	Ministru 196
Înțelept 219	Misiune 82
Inveselire (Sete de) 9	Misterele vieții și ale lumii 66
Joc intermitent 209	Misticism 126
Jurnal 176	Mizerie 201
Lacrimă 84	Moderație 52
Lacună 57	Moliciune 177
Limbă 47	Monarh 189
Literatură 53, 58, 117	Monarhie 182
Lucra (A) 199	Morală 53
Lucra cu furie, fără scop (A) 210	Moralit. în artă 65, 194
Lucrare prea mare 213	Muncă 201, 207, 211, 222

INDICE

Muncă continuă 209	155, 169, 183, 184,
Muncă cotidiană 43,	185, 218
103, 205	Om bine crescut 192
Muncă dezinteresată	Om civilizat 176
221	Om de geniu 86, 127,
Muncă intensă 200	155
Muncă neisbutită 212	Om de litere 83, 89
Muncă regulată 55	Om din popor 92
Muncă repetată 220	Om mare 1, 71
Muzică 8, 57, 87	Om matur 217
Napoleon I 189	Om practic 7
Napoleon III 189	Om superior 18
Națiune 71	Operă artistică 105
Nedreptate 166, 189	Operă mare 81
Nefericit 19	Opinii clasice 104
Nemurirea sufl. 134	Opinii contrarii 104
Nenoroc 173, 193	Oraș 185
Nobil 53	Orgie 175
Norocul prostului 218	Original 67
Oameni anumiți 78	Originalitate aproa-
Oameni cinstiți 177	pe divină 84
Oamenii cei mai pu-	Oroare generală 14
țin pudici 158	Ovidiu 153
Ocupație obositoare	Panglica Legiunei de
109	Onoare 151
Om-oameni 59, 82, 91,	Panteonul literaturii
93, 102, 125, 129,	20

Pasiuni literare 27	Poeți adevărați 61, 110
Păcatul Originar 163 168	Poeți clasici 26
Păgânism 126, 130	Poeți iluștri 98
Pământul 41	Poeți minori 26
Păstrătoarea frumuse ței 159	Poezie 13, 17, 22, 40, 57, 60, 79, 87, 97, 99
Petrece (A) 222	Politică 174
Pictură 57	Popor 133, 174, 184, 187, 189
Pisică 188	Preot 72, 133
Plăcere 152, 207	Prieteni 180
Plăcere (Sete de) 30	Progres 168, 169
Plăcerea de-a econo- misi energia rodni- că 217	Prost 92
Plăcerea de-a risipi energia rodnică 217	Prostia 159
Plăceri mărunte 195	Prostia de astăzi 164
Plăceri pure 202	Prostitua (A se) 155
Plăcerile vișului 202	Proverbe populare 3
Podoaba frumuseței 159	Providență 82
Poe (Edgar) 20, 24. 56	Prozodie universală 119
Poem epic 60	Public 94
Poemă 21, 22	Punctualitate 208, 218
Poet 2, 28, 72, 80	Putere (Sete de) 9
	Racine (Jean) 26
	Rafael 26
	Răsplată 208

INDICE

Răul 164	Scop 128
Realitate 28	Scop moral în poezie 79
Religie 74, 120, 135	Sensibilitate 69
Religie universală 74	Sentimentul existenței 108
Reparatori de nedreptăți 26	Sfânt 204
Republica 182	Sfânt adevărat 174
Reputație 112	Sfânt pentru sine 1
Reverie 42, 212	Simpatie 58
Revoluția Franceză 45	Singurătate 14, 30, 155
Revoluție 100	Singuri 53
Rezultat mare 225	Sinucidere 107
Ritm universal 119	Societate 185
Robespierre 7	Soldat 72
Rugăciune 123, 125, 132	Somnul 178
Rugăciune de seară 129	Sonet 21
Satan 111, 113, 124, 125, 127, 137	Spania 135
Sărăcia omului de geniu 218	Spațiu 108
Sărbători 10	Spirit 12, 90
Schimbare 45	Spirit distins 92
Scriitor-i 15, 104	Spirit dublu 16
Scriitori tineri 37, 103 112	Stări sufl. anumite 50
	Stoic 219
	Stoicismul 107
	Succes 112

Succes adevărat 193	Una mie optsute patruzeci și opt 7
Suflet 43, 87	Ură 115
Suflet curat 176	Uriăș 84
Supărări 55	Versuri 109
Superstiție 100, 101	Venus 137
Surăs 84	Veuillot (Louis) 118
Șovăială 215	Viață 50, 108, 197, 205
Știință 117	Viață (Dorință de) 11
Tannhauser 113	Viață (Sete de) 30
Temperament bolnav-vicios 33	Victimă 95
Timpul 10, 108, 207, 214, 223	Vițiu 119
Tragic 5	Voltaire 62
Treizeci de ani 190	Voință înfrântă 11
Tron 133	Voinți mici 225
Trup gras 161	Voluptate 73, 153, 156
Trup slab 161	Voluptatea celui care întreține 162
Tânăr 217	Voluptatea plăcerii 226
Țări protestante 192	Wagner (R.) 75, 96, 106
Umilință 136	

AL. T. STAMATIAD

POEMELE IN PROZA ALE LUI BAUDELAIRE

TRADUCERE

EDIȚIA I. *Tipografia Poporul. București — 1912.*

Ilustrații de Gropeanu, Poitevin-Scheletti și Steriadi.

EDIȚIA II. *Biblioteca Luceafărul. București — 1914.*

EDIȚIA III. *Biblioteca Universală. București — 1921.*

EDIȚIA IV. **P A G I N I D I N B A U D E L A I R E**

Desenuri — Manuscrise — Autografe

Revăzută și mărită. *Editura Adeverul — 1934.*

— —

NOTE CRITICE

Măestria deosebită a D-lui Stamatiad, ce-a știut să 'mprumute hlamidei cu care a îmbrăcat inspirațiile marelui poet — străluciri de diamant, iar fondului — tezaurul calităților D-sale sufletești, ne'ndreptățesc să afirmăm că poemele lui Baudelaire, traduse astfel în românește, pot fi socotite ca o producere semi-originală, care face cinste literaturii noastre.

Versuri și Proză — Mart 1912

I. M. RAȘCU

D-l Stamatiad avea toată pregătirea să ne dea aceste traduceri.

Viața Nouă — 1 April 1912 OVID DENSUȘIANU

✱

Frază cu frază citite, ne pătrund auzul și simțirea și ne lasă în urmă impresia neștearsă a ceva perfect.

Rampa 5 Mai 1912 M. CRUCEANU

✱

Poetul Al. T. Stamatiad a salvat barca înspirației baudelairiane, purtând-o printre stâncile periculoase ale cuvântului românesc.

Vittorul — 31 Mai 1912 HIDALGO

✱

Citind cele douăzeci și cinci de poeme îți dai sama că traducătorul nu s'a mulțumit numai să găsească cuvântul, ci l-a cântărit, l-a ales, l-a șlefuit, l-a legat cu celelalte, căutând să dea frazei românești, nu numai înțelesul, dar și muzicalitatea și armonia frazei originale.

Rampa — Iunie 1912 ALEXANDRU FILIPESCU

✱

Muzicalitatea frazei, limba curat literară, simțul transpunerilor sufletești, vor fi remarcate de oricine va citi aceste traduceri, căpătând totodată convingerea că o mai bună tălmăcire cu greu se mai poate face.

Convorbiri Literare. TR. D. IĂZĂRESCU

Iulie 1912

D-l Stamatiad a adaptat cu-atâta îndemânare spiritului românesc, textul francez, și cu-atâta meșteșug artistic a transpus ideile lui Baudelaire, într'o admirabilă limbă românească, încât tot aceeaș plăcere și aceleași emoții de ordin estetic îți produc cititul ambelor texte: cel românesc ca și cel original.

Viitorul — 11 Februar 1914 TEODOR SOLACOLU

DE CONSULTAT

ALBERT: Poeme în proză de Ch. Baudelaire, traduse de Al. T. Stamatiad. *Universul Literar*, 23 Februar 1914.

BOGDAN-DUICA (G.): Un simbolist — Al. T. Stamatiad, Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Românul* (Arad), 5/18 Mai 1912.

CRUCEANU (Mihail): Traducerile. *Rampa*, 5 Mai 1912.

DENSUȘIANU (Ovid): Al. T. Stamatiad, Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Viața Nouă*, 1 April 1912.

E. [I. M. RAȘCU]: Al. T. Stamatiad, Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Versuri și Proză* (Iași), Mart 1912.

FILIPESCU (Alexandru): Traducerile la noi. *Rampa*, 14 Iunie 1912.

HIDALGO: Baudelaire în românește de Al. T. Stamatiad. *Viitorul*, 31 Mai 1912.

LAZĂRESCU (Tr. D.): Al. T. Stamatiad, Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Convorbiri Literare*, Iulie 1912.

NĂDEJDE (Iosif): Poemele în proză ale lui Baudelaire, traduse de Al. T. Stamatiad. *Adevărul*, 28 Mart 1912.

PETRONIUS: Bibliofilia poetului Stamatiad. *Viitorul*, 12 Mai 1912.

R.: Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Acțiunea*, 28 Februar 1914.

[SOLACOLU T.]: Baudelaire în românește în tra-

ducerea poetului Al. T. Stamatiad. *Viitorul*, 11 Februar 1914.

STOIKA (C. T.): Al. T. Stamatiad, Poemele în proză ale lui Baudelaire. *Săptămâna politică și culturală*, 19 Mai 1912.

V.: Baudelaire în românește. *Noua Revistă Română*, 26 August 1912.

: Ch. : Baudelaire Poeme în proză, traduse de Al. T. Stamatiad. *Absolutio* (Iași), 1 Mart 1914.

AL. T. STAMATIAD

SUFLETUL LUI BAUDELAIRE

CUGETARI ȘI IMPRESII
CULEGERE ȘI TRADUCERE

EDIȚIA I. *Editura Salonul Literar. Arad — 1927.*

EDIȚIA II. **PAGINI DIN BAUDELAIRE**

Editura Adeverul. București — 1934.

NOTE CRITICE

Cartea este sugestivă și nu-și găsește echivalentul nici în literatura franceză: un breviar al lui Baudelaire, Francezii n'au făcut încă. Este un merit al scriitorului nostru să fi compulsat, dintr'o lectură atentă a marelui neliniștit și neliniștitor, acele frânturi de gând, strigăte ale inimei și imagini de vis, menite să completeze o icoană rareori bănuită. Nimeni nu va mai putea vorbi, citind culegerea D-lui Al. T. Stamatiad, despre un Baudelaire libertin. Oricine va trebui mai de grabă să recunoască în poetul francez, gravitatea morală a unui om dintr'o veche rasă de credincioși, tragica lui silință către bine, lupta pentru

mântuirea lui din mlaștinele desgustului, către limanul împăcării cu sine.

Gândirea — Februar 1912

TUDOR VIANU

*

Încă odată, în lunga sa carieră literară, D-l Stamatiad oferă literaturii române, parfumul greu de chiparoasă amețitoare al sufletului baudelairian.

Sburătorul Mart 1927

F. ADERCA

*

Deosibit de interesantă încercarea poetului Al. T. Stamatiad, de-a reconstrui sufletul lui Baudelaire din diverse cugetări și impresii extrase din opera autorului Florilor Răului.

Printr'o perspicace și'ndemânatică grupare a lor în capitole, aceste frânturi de gânduri se'ntregesc într'un ascutit profil spiritual al lui Baudelaire; metoda lui Stamatiad e în adevăr originală.

Cuvântul 28 April 1927

NAE IONESCU

*

D-l Stamatiad a tradus nu numai c'o admirabilă conștiință literară, dar și c'o rară înțelegere a nuanțelor celor mai dificile de redat în românește.

Propilee Literare

TEODORESCU-BRANIȘTE

15 Mai 1927

*

Traducătorul de azi al lui Baudelaire este în primul rând, un mare credincios: nici odată nu va fi găsit luând în deșert numele

Domnului. Și „Domnul” pentru Al. T. Stamatiaid este arta sa.

Ca poet, ca traducător al lui Maeterlinck, ca alcătuitor al acestui volum, ca prozator, ca om, apoi, D-sa a trăit întreaga D-sale viață în funcție palpitantă de-o nobilă credință în misiunea artei. Lucrul acesta, firește, caracterizează totdeauna o chemare, și pecetluște o izbândă.

În Baudelaire, D-l Stamatiaid a găsit un suflet fratern, pe care și-a luat sarcina să ni-l redea, în ceea-ce a socotit că e mai caracteristic geniului poetului francez.

Indreptarea 31 Mai 1927

N. DAVIDESCU



Poetul Al. T. Stamatiaid a avut o bună idee și mai ales priceperea necontestată literară de-a alege din operele lui Baudelaire, o serie de „Cugetări și impresii”, pe care le dă publicului românesc, în îngrijită traducere, sub titlul: Sufletul lui Baudelaire. Autorul lui „Fleurs du Mal”, ne apare într’o lumină nouă : Poetul se dublează de filosof și de cugetător.

Viitorul — 30 Iunie 1927

TAUȘAN



Volumașul de față e o operă de pietate și de perseverență. În limba franceză nu există o asemenea culegere.

Sunt aici nenumărate și minunate perle pe

care pasionatul nostru prieten le-a cules cu răbdare și gust; ele îți înfățișează un Baudelaire nou, mai profund și mai cuminte decât acel al poeziilor.

Cele trei Crișuri Iunie 1927 E. SPERANȚIA

✱

Între puținii cultului baudelairian, de la noi, D-l Al. T. Stamatiad ocupă un loc de frunte. Sunt cincisprezece ani de când a tălmăcit cu superioare calități de transpoziție „Poemele în proză” ale lui Baudelaire, după cum, de câțiva ani, aplică o interesantă inovație poeziilor din „Florile răului”, pe care le traduce în versuri albe, și unele chiar neritmate.

Familiaritatea poetului nostru cu autorul „Albatrosului” trebuia să ducă și la o cunoaștere mai amănunțită a întregii lui opere și ca o consecință, la această culegere.

Un indice alfabetic întregeste practicitatea acestui breviar baudelairian pentru a cărui compunere și tehnică, D-l Stamatiad bine merită dela literatura românească.

Universul Literar PERPESSICIUS
25 Septembrie 1927

✱

Într-o palchetă îngrijit tipărită, D-l Stamatiad ne dă o culegere de peste 200 cugetări din opera în proză și din scrisorile lui Baudelaire.

Din aceste extrase, bine alese, elegant și sobru tălmăcite, facem cunoștință cu o altă fa-

țetă — neașteptată — a sufletului lui Baudelaire. E un alt Baudelaire.

Ritmul Vremei

GEORGE DUMITRESCU

August-Septemvrie 1927

*

Eram deprinși a cunoaște pe poetul „fiorului nou” în poezie, mai mult în latura lui profund deprimant-pesimistă, decât ca pe-un mistic cu resurse de’nălțare și izvoare de puteri *dincolo de forțele firești*. Din spicuirile interesante ale D-lui Stamatiad, culese cu un gust, o pricepere, și-o pătrundere a notelor mai esențiale într’un autor, demne de un critic de mână întâia, constatăm un continent nou în sufletul poetului decadent.

Pe acest nou Baudelaire, în opinia generală literară dela noi, unde cunoașterea poezilor streini este în deobște superficială, îl datorim numai D-lui Stamatiad.

Răsăritul Septemvrie 1927

D. NANU

DE CONSULTAT

- A: Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Adevărul Literar*, 12 Februar 1928.
- ADERCA (F.): Principiile și metoda lui Baudelaire. *Sburătorul*. Mart 1927.
- AMPOIANU (Manole): Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Cosinzeana* (Cluj), Ianuar 1928.
- D. [AVIDESCU] (N.): Insemnări. Baudelaire în românește. *Indreptarea*, 31 Mai 1927.
- DUMITRESCU (G.): Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Ritmul Vremei*, August Septemvire 1927.
- FORTUNESCU (C. D.): Sufletul lui Baudelaire. *Arhivele Olteniei*. Mai 1927.
- G. B.: Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Floarea Soarelui*, Noemvre 1927.
- [IONESCU Nae]: Foileton bibliografic: Sufletul lui Baudelaire. *Cuvântul*, 28 April 1927.
- NANU (D) : Sufletul lui Baudelaire. *Răsăritul*, Septemvre 1927.
- PERPESSICIUS: Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Universul literar*, 25 Sepemvre 1927.
- TAUȘAN: Cugetările lui Baudelaire strânse de Al. T. Stamatiad. *Viitorul*, 30 Iunie 1927.
- TEODORESCU-BRANIȘTE: Sufletul lui Baudelaire. *Propilee Literare*, 15 Mai 1927.
- SPERANȚIA (E.): Al. T. Stamatiad: Sufletul lui Baudelaire. *Cele trei Crișuri*, Iunie 1927.
- [VIANU TUDOR]: Cronica. Sufletul lui Baudelaire. *Gândirea*, Februar 1927.

C U P R I N S U L

P O E M E I N P R O Z A

LUI ARSENE HOUSSAYE	7
I Portul	13
II Oriunde, oriunde	15
III Geamgiul	18
IV Streinul	22
V Mulțimea	24
VI Am și ajuns !	27
VII Idealul	30
VIII Ceasornicul	32
IX Visurile	34
X Bătrânul saltimbanc	37
XI Ferestrele	42
XII Țintașul dibaci	44
XIII Prăjitura	46
XIV Himera	49
XV Odaia fermecată	52
XVI Ochii	57
XVII La unu noaptea	60

CUPRINSUL

XVIII	Nebunul și statua zeiței Venus	63
XIX	Darurile Ursitoarelor	65
XX	Imbătați-vă	69
XXI	Amurgul	71
XXII	Mângâierile lunii	74
XXIII	Clipa aleasă	77
XXIV	Frumoasa Dorothee	80
XXV	Spovedania artistului	84
XXVI	Indemnul la călătorie	86
XXVII	Câinele și flaconul	91

CUGETĂRI ȘI IMPRESII

PREFAȚA	95
I Poezie; — Literatură — Critică	99
II Dumnezeu-Satan	133
III Iubirea — Femeea	138
IV Viața	146
V Munca	156
INDICE	162

ADAOS	170
-----------------	-----

DESENURI-MANUSCRISE - AUTOGRAFE

I	Baudelaire—Autoportret	6
II	Baudelaire—Desen	41
III	Baudelaire—Desen	51
IV	Baudelaire—Desen	79
V	Baudelaire—Desen	92
VI	Zacharie Astruc — Masca lui Baudelaire	94
VII	Baudelaire—Manuscris și autograf	99
VIII	Baudelaire—Desen și autograf .	133
IX	Baudelaire—Desen	138
X	Baudelaire—Manuscris	146
XI	Courbet—Baudelaire în 1853 .	156



A. Poitevin-Scheletti

AL. T. STAMATIAD

DIN TRAMBITÈ DE AUR	Poeme	Cartea Românească Ediția IV
<i>Operă premiată de Soc. Scriit. Români 1931</i>		
MARGARITARE NEGRE	Poeme	Cartea Românească Ediția II
PE DRUMUL DAMASCULUI	Poeme religioase	Cartea Românească Ediția II
<i>Operă premiată de Ministerul și de Academia Română 1923</i>		
POEZII	Pagini alese	Casa Școalelor
<i>Operă premiată de Academia Română 1926</i>		
CETATEA CU PORȚILE		Cultura Românească Ediția II
INCHISE	Parabole	
<i>Operă premiată de Soc. Scriit. Români 1922</i>		
CATIVA SCRITORI	Note critice	Biblioteca Semănătorul Arad
<i>Goga—Petică—Săvescu—Maeterlinck</i>		
FEMEILE CIUDATE	Piesă într'un act	Biblioteca Teatru de Măine Ediția V
<i>în colaborare cu C. Răduț</i>		
POEMELE ÎN PROZA ALE LUI CH. BAUDELAIRE	Traducere	Biblioteca Universală Ediția III
SUFLETUL LUI BAUDELAIRE	Culegere și traducere	Salonul Literar Arad
<i>Cugetări și paradoxe</i>		
CICLUL MORTEI DE M. MAETERLINCK	Traducere	Cultura Națională Ediția II
<i>Interior—Oaspetele nepoftit—Orbii</i>		
POEMELE ÎN PROZA ALE LUI O. WILDE	Traducere	Cultura Românească Ediția II
CATRENELE LUI OMAR KHAYYAM	Traducere	Cartea Românească
<i>Cu o notiță introductivă, note și lămuriri</i>		
DIN POEZIILE LUI LI PO	Traducere	Sococ
SALONUL LITERAR	Revistă lunară	Arad
<i>Mart 1925—Mai 1926</i>		

V O R A P A R E A

PEISAGII SENTIMENTALE	Poeme
POEZIA CHINEZĂ	Antologie

E D I T U R A „ A D E V E R U L ” S . A .

P R E T U L 60 L E I